

Työpaperi 3/2024

Turvakotipalvelujen kehittämisohjelma 2024–2027

Suvi Nipuli ja Maria Svetloff, THL Turvakotipalvelut

Turvakoti on ympärivuorokautinen, asiakkaalle maksuton kriisityön yksikkö, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeva henkilö tai perhe voi mennä oma-aloitteisesti tai viranomaisen tai muun tahon ohjaamana, tarvittaessa myös nimettömänä. Turvakotipalvelusta asiakas saa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseensa liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta.

Turvakotipalvelut ovat Suomessa olleet valtion rahoittamia erityispalveluja lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille vuodesta 2015 alkaen. Turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL).

Turvakotipalvelujen kehittämistyötä ohjaa turvakotipalvelujen kehittämisohjelma, jonka toimeenpano toteutetaan yhdessä THL:n, turvakotipalveluntuottajien ja turvakotien sidosryhmien kanssa. Kehittämisohjelman sisältö vastaa Istanbulin sopimuksesta, turvakotilaista, turvakotipalvelujen kansallisista laatusuosituksista, Lapset turvakodissa -laatusuosituksista ja turvakotityöstä esille tuleviin kehittämistarpeisiin. Kehittämistoimien tavoitteena on varmistaa valtakunnallisesti laadukkaat turvakotipalvelut.

Lukijalle

Turvakotipalvelujen kolmas kehittämisohjelma on laadittu vuosille 2024–2027. Kehittämisohjelma on jatkoa kahdelle aikaisemmalle kehittämisohjelmalle, joista ensimmäinen kattoi vuodet 2016–2019 ja toinen vuodet 2020–2023. Kaksi ensimmäistä kehittämisohjelmaa oli tarkoitettu vain turvakotipalvelujen sisäiseen käyttöön. Turvakotipalvelujen kehittämisohjelma vuosille 2024–2027 on avoimesti verkossa saatavilla, minkä tarkoituksena on lisätä turvakotipalvelujen tunnettuutta ja toiminnan avoimuutta. Näin ollen myös turvakotien sidosryhmillä on parempi mahdollisuus tutustua turvakotipalveluihin ja osallistua kehittämisohjelman toteuttamiseen.

Kehittämisohjelma koostuu kuudesta osa-alueesta. Jokaisen osa-alueen sisällä on useampia tavoitteita ja jokaisen tavoitteen saavuttamiseksi toimenpiteitä ja toteutumisen aikataulu sekä mittareita. Turvakotipalvelujen kehittämisohjelman 2024–2027 toteuttamiseen osallistuvat kaikki Suomen turvakodit ja THL. Turvakotipalveluntuottajilla on vastuu kehittää itsenäisesti omaa toimintaansa. Lisäksi turvakotipalveluntuottajat tekevät kehittämistoimia yhdessä muiden turvakotien, THL:n ja sidosryhmien kanssa. Turvakotilain mukaisesti THL:n vastuulla on turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen.

THL:n turvakotipalvelut on vastannut kehittämisohjelman kirjoittamisesta. Turvakotien asiakastyöstä vastaavat sosiaalityöntekijät ovat kahdessa työkokouksessa vuoden 2023 aikana osallistuneet sisällön tuottamiseen. Lisäksi THL:n Erityispalvelut-yksikön henkilöstö ja erityisesti sen Väkipallan vastaisen työn osaamiskeskittymän (VOSKE) asiantuntijat ovat kommentoineet julkaisua omien vastuualueidensa osalta. Edellä mainittujen lisäksi haluamme kiittää Minna Viuhkoa sosiaali- ja terveysministeriöstä (STM) sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen turvakotia, Lahden turvakotia, Lapin turvakotia ja Villa Jensenin turvakotia kehittämisohjelman luonnosversion kommentoimisesta.

Suvi Nipuli ja Maria Svetloff

22.1.2024

Tiivistelmä

Suvi Nipuli ja Maria Svetloff. Turvakotipalvelujen kehittämisohjelma 2024–2027. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpäperi 3/2024. 33 sivua. Helsinki 2024. ISBN 978-952-408-254-9 (verkkojulkaisu)

Kehittämisohjelma ohjaa turvakotipalvelujen kehittämistyötä vuosina 2024–2027. Tavoitteena on kehittää edelleen jo nyt hyvin toimivia ja laadukkaita turvakotipalveluja Suomessa ja varmistaa lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeville korkeatasoiset ja tasalaatuiset turvakotipalvelut.

Turvakoti on ympärivuorokautinen, asiakkaalle maksuton kriisityön yksikkö, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeva henkilö tai perhe voi mennä oma-aloitteisesti tai viranomaisen tai muun tahon ohjaamana, tarvittaessa myös nimettömänä. Turvakotipalvelu on turvakodin tarjoamaa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta lähisuhdeväkivaltaa kokeneelle tai sen uhan alla elävälle henkilölle. Turvakotipalvelut ovat Suomessa olleet valtion rahoittamia erityispalveluja lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille vuodesta 2015 alkaen.

Turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL). Kehittämisohjelman sisältö vastaa Istanbulin sopimuksesta, turvakotilaista, turvakotipalvelujen kansallisista laatusuosituksista, Lapset turvakodissa -laatusuosituksista ja turvakotityöstä esille tuleviin kehittämistarpeisiin.

Turvakotipalvelujen kehittämisohjelma koostuu kuudesta osa-alueesta. Jokaisen osa-alueen sisällä on määritelty useampia tavoitteita ja tavoitteille on määritelty toimenpiteet sekä toteutumisen mittari sekä aika-
taulu. Kuusi osa-aluetta ovat asiakastyö turvakodeissa, turvakotien henkilöstön koulutus, turvakotien turvallisuus, toimiva turvakotiverkosto, viestintä sekä palvelun arviointi, tutkimus ja THL palvelunjärjestäjänä. Kehittämisohjelman toteutuksesta vastaa THL yhdessä turvakotipalveluntuottajien kanssa. Osa tavoitteista on sellaisia, joihin tarvitaan yhteistyötä myös muiden toimijoiden, palvelujen ja ammattilaisten kesken.

Osa kehittämistoimenpiteistä vaatii erillisten työryhmien perustamista, uuden toiminnan pilotoimista tai esimerkiksi työpajatyöskentelyä. Näihin THL kutsuu turvakoteja ja sidosryhmiä mukaan. Osa tavoitteista on sellaisia, jotka vaativat jatkuvaa työtä. Tällaisia ovat esimerkiksi väestön ja ammattilaisten tietoisuuden lisääminen turvakotipalveluista ja asiakkaiden tarvitsemien jatkopalvelujen varmistaminen turvakotijakson jälkeen. Näitä kaikkia turvakodit ja THL:n turvakotipalvelut kehittävät myös osana perustyötänsä kehittämisohjelman toimenpiteiden lisäksi.

THL vastaa kehittämisohjelman tavoitteiden toteutumisen seurannasta. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain ja toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi voidaan tarvittaessa täsmentää. Kokonaisuudessaan kehittämisohjelman toteutuminen arvioidaan kauden lopussa valmisteltaessa seuraavaa ohjelmaa.

Avainsanat: turvakoti, turvakotipalvelut, lähisuhdeväkivalta

Sisällys

Lukijalle.....	2
Tiivistelmä.....	3
Sisällys.....	4
Johdanto.....	5
Kehittämishjelman tavoitteet ja tarkoitus.....	6
Kehittämishjelman toteutus ja seuranta	7
1 Asiakastyö turvakodeissa	8
1.1. Turvakotipalvelu osana väkivallan ehkäisyn palveluketjuja.....	8
1.2. Asiakkaan elämäntilanteen kokonaisvaltainen tukeminen	9
1.3. Yhdenvertaisuuden edistäminen turvakotipalveluissa	9
1.4. Traumatietoinen työote turvakodeissa.....	11
1.5. Suojassa-menettelyn vakiinnuttaminen turvakotityöhön	11
1.6. Työskentely turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi väkivallalle altistuneiden lasten ja nuorten kanssa	12
1.7. Aikuisasiakkaiden kanssa työskentelyn menetelmät	13
1.8. Sosiaalihuollon tiedonhallinta turvakotipalveluissa	13
2 Turvakotien henkilöstön koulutus	15
2.1. Koulutustapojen monipuolistaminen	15
2.2. Lasten kanssa tehtävä työ ja siihen liittyvä lainsäädäntö turvakodeissa	16
2.3. Lasten ja nuorten kanssa työskentelyn menetelmät.....	16
2.4. Kriisi- ja traumatyön koulutus	16
2.5. Pehdytys uusille turvakodeille ja turvakotien uusille työntekijöille	17
2.6. Koulutuksia lähisuuhdeväkivallasta ja muista turvakotityötä tukevista teemoista.....	18
2.7. Asiakastyöstä vastaavien työn tukeminen koulutuksilla.....	18
2.8. Valtakunnallinen turvakotipäivä	19
3 Turvakotien turvallisuus	20
3.1. Turvallisuuden ylläpito	20
3.2. Turvakodin asiakkaiden turvallisuus	21
4 Toimiva turvakotiverkosto.....	22
4.1. Turvakotien määrä ja sijainti	22
4.2. Turvakotiin pääsyn ja turvakotien käyttöön liittyvät tunnusluvut.....	23
4.3. Toisiaan lähellä olevien turvakotien välinen yhteistyö	23
4.4. Turvakotipalvelu eri asiakasryhmien näkökulmasta.....	24
5 Viestintä.....	25
5.1. Ammattilaisten tieto turvakotipalvelujen sisällöstä ja yhtenäisyydestä paranee.....	25
5.2. Väestön tietoisuus turvakotipalveluista kasvaa ja monipuolistuu	26
6 Palvelun arviointi, tutkimus ja THL palvelunjärjestäjänä	27
6.1. THL:n vierailut turvakodeissa	27
6.2. Kehitetään valtionavustustoimintaa.....	27
6.3. Turvakotipalvelujen arviointitutkimus.....	28
6.4. Turvallisuutta turvakodista -tutkimus	29
6.5. Suojassa-menettelyn tutkimus	29
6.6. Tilastotietojen ja asiakaspalautteen hyödyntäminen turvakotipalvelujen kehittämisessä	30
6.7. Selvitys turvakotipalvelun toteuttamisesta eri organisaatioissa	31
6.8. Turvakotilaki kymmenen vuotta	31
6.9. Reagointi toimintaympäristön muutoksiin	32
Lähteet	33

Johdanto

Turvakoti on ympärivuorokautinen, asiakkaalle maksuton kriisityön yksikkö, johon lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeva henkilö tai perhe voi mennä oma-aloitteisesti tai viranomaisen tai muun tahon ohjaamana, tarvittaessa myös nimettömänä. Turvakotipalvelu on turvakodin tarjoamaa välitöntä kriisiapua, ympärivuorokautista turvattua asumista sekä akuuttiin tilanteeseen liittyvää psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta lähisuhdeväkivaltaa kokeneelle tai sen uhan alla elävälle henkilölle. Turvakotipalvelut ovat Suomessa olleet valtion rahoittamia erityispalveluja lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille vuodesta 2015 alkaen (Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle 2014/1354, myöhemmin turvakotilaki).

Turvakoteja on Suomessa vuoden 2024 alussa 29, joista osassa on kaksi osastoa. Kaksiosastoisten turvakotien lisääntyessä turvakotien määrä ei ole Suomessa viime aikoina noussut, mutta turvakotien perhepaikkojen määrä on kasvanut. Suomen turvakodeissa on vuoden 2024 alussa 230 perhepaikkaa. Perhepaikka tarkoittaa turvakodin yhtä asiakashuonetta tai -huoneistoa. Yhdelle perhepaikalle voi majoittua turvakotiin yksin tuleva asiakas tai asiakas ja hänen alaikäiset lapsensa. Suomessa turvakotipalveluntuottajat muodostavat yhdessä toimivan turvakotiverkoston, jossa osaamista ja kokemuksia jaetaan palveluntuottajalta toiselle. Yhteistyö konkretisoituu myös asiakasohjauksina: mikäli jokin Suomen turvakodeista on täynnä, ohjataan apua tarvitseva henkilö turvakotiin, jossa on tilaa. Vuoden 2024 alussa kaikilla hyvinvointialueilla, lukuun ottamatta Keski-Uudenmaan hyvinvointialuetta, on vähintään yksi turvakoti (THL 2023a).

Turvakotilain mukaisesti turvakotitoiminnan yleinen johto ja ohjaus kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle (STM). Turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL). Turvakotilain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähisuhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotipalvelun tulee olla tasalaatuista ja tietoon perustuvaa kaikkialla Suomessa.

THL tuottaa turvakotipalveluille kansallisia ohjeita ja suosituksia. Tällaisia ovat esimerkiksi turvakotipalvelujen kansalliset laatusuositukset ja lasten kanssa tehtävän työn laatusuositukset, joiden tarkoituksena on varmistaa turvakotien yhtenäinen laatu valtakunnallisesti. Lisäksi THL järjestää muun muassa koulutuksia turvakotien asiakastyötä tekeville henkilöstölle ja tekee ohjauskäyntejä turvakoteihin.

Turvakotilain ja laatusuositusten lisäksi kehittämisohjelman valmistelussa on huomioitu muut turvakotitoimintaan keskeisesti vaikuttavat säädökset kuten Euroopan neuvoston yleissopimus naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (myöhemmin Istanbulin sopimus) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Kehittämisohjelman toimeenpano ajoittuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmakaudelle. Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa on lukuisia tavoitteita perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi, joista osan toteuttamiseen turvakotipalvelut ja turvakotien toimialueet osallistuvat (Valtioneuvosto 2023). Tavoitteena on esimerkiksi vahvistaa perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyä ja tunnistamista viranomaisissa, kunnissa ja hyvinvointialueilla sekä lisätä uhrien tietoisuutta mahdollisuuksista saada suojelua ja turvaa. Hallitusohjelmaan on myös kirjattu turvakotien ja raiskauskeskusten palveluiden saavutettavuuden vahvistaminen Suomessa. Lisäksi hallitus tulee arvioimaan kuntia ja hyvinvointialueita velvoittavan lainsäädännön tarvetta väkivallan ehkäisyn ja väkivallan vastaisen työn rakteiden vahvistamisessa.

Turvakotipalvelujen kehittämistyötä ohjaa turvakotipalvelujen kehittämisohjelma, jonka toimeenpano toteutetaan yhdessä THL:n, turvakotipalveluntuottajien ja turvakotien sidosryhmien kanssa. Kehittämisohjelman sisältö vastaa Istanbulin sopimuksesta, turvakotilaista, turvakotipalvelujen kansallisista laatusuosituksista, Lapset turvakodissa -laatusuosituksista ja turvakotityöstä esille tuleviin kehittämistarpeisiin. Kehittämisohjelma on valmisteltu yhteistyössä turvakotiverkoston kanssa.

Kehittämisohjelman tavoitteet ja tarkoitus

Turvakotipalvelujen edellisen kehittämisohjelman aikana asetettiin tavoite, että Suomessa on maailman parhaat turvakotipalvelut. Eri maiden järjestelmät eroavat toisistaan, jolloin vertaaminen on vaikeaa ja eri maiden turvakotipalvelujen järjestykseen asettaminen ehkä jopa mahdotonta. Tavoitteenamme on kuitenkin kehittää edelleen jo nyt hyvin toimivia ja laadukkaita turvakotipalveluja Suomessa ja pyrkiä tarjoamaan lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeville korkeatasoisia ja laadukkaita turvakotipalveluja.

Turvakodilla on useita tarkoituksia, joista kaikista tärkein on tarjota ihmiselle suoja akuutissa väkivallan uhatta ja mahdollistaa hänelle ympärivuorokautinen turvattu asuminen kriisivaiheen ajaksi. Suojan lisäksi asiakkaalle tarjotaan turvakodissa kriisiapua ja psykososiaalista tukea. Tarkoituksena on lisätä asiakkaan omia voimavaroja, jotka tukisivat häntä elämässä, johon väkivalta tai sen uhka ei enää kuuluisi. Turvakodit toimivat myös tärkeinä linkkeinä muihin palveluihin. Turvakodista asiakas ohjataan muiden hänen tarvitsemiensa palvelujen piiriin. Osa palveluista toteutuu turvakotijakson aikana, osa myöhemmin. Lähisuhdeväkivallan kokija tarvitsee väkivaltaerityisten palvelujen lisäksi usein myös muita sosiaali- ja terveystalveluja, oikeuspalveluja ja tukea esimerkiksi asumisjärjestelyihin.

Lähisuhteessa tapahtuva väkivalta ei ole yksityisasia, vaan väkivallan ehkäisy edellyttää yhteiskunnalta toimia. Turvakodit toimivat ympäristössä, johon vaikuttavat yhteiskunnan asenteet lähisuhdeväkivaltaa kohtaan sekä muut tarjolla olevat palvelut väkivallan kokijoille ja tekijöille sekä väkivallalle altistuneille lapsille. Yhdessä nämä muodostavat kokonaisuuden, jolloin pelkästään turvakotipalvelut eivät riitä takaamaan lähisuhdeväkivallan kokijoille väkivallasta vapaata elämää ja oikeudenmukaista kohtelua. Tavoitteena onkin kutsua mukaan myös turvakotien sidosryhmiä miettimään yhdessä turvakotien kanssa, kuinka lähisuhdeväkivallan kokijoita voidaan Istanbulin sopimuksen edellyttämällä tavalla kokonaisvaltaisesti tukea ja auttaa sekä aidosti antaa eväitä elämään, jota väkivallan kokemukset eivät enää varjosta.

Kehittämisohjelma antaa suuntaviivat turvakotipalvelujen kehittämistyölle vuosille 2024–2027. Turvakotipalvelujen kehittämisohjelma koostuu kuudesta osa-alueesta. Jokaisen osa-alueen sisällä on määritelty useampia tavoitteita ja tavoitteille on määritelty toimenpiteet sekä toteutumisen mittari sekä aikataulu. Osa-alueet ovat:

1. Asiakastyö turvakodeissa
2. Turvakotien henkilöstön koulutus
3. Turvakotien turvallisuus
4. Toimiva turvakotiverkosto
5. Viestintä
6. Palvelun arviointi, tutkimus ja THL palvelunjärjestäjän

Kehittämishjelman toteutus ja seuranta

Kehittämishjelman toteutuksesta vastaa THL yhdessä turvakotipalveluntuottajien kanssa. Osa tavoitteista on sellaisia, joihin tarvitaan yhteistyötä myös muiden toimijoiden, palvelujen ja ammattilaisten kesken. Toivomme myös, että opiskelijat tutustuvat turvakotipalveluihin ja löytävät kehittämishjelmasta opinnäytetyön aiheita.

Turvakodit kehittävät toimintaansa osana perustyötänsä. Lisäksi osa kehittämistoimenpiteistä vaatii erillisten työryhmien perustamista, uuden toiminnan pilotoimista tai esimerkiksi työpajatyöskentelyä. Näihin THL kutsuu turvakoteja ja sidosryhmiä mukaan. Turvakodit osallistuvat työryhmä- ja työpajatyöskentelyyn ja pilotteihin resurssien ja muiden mahdollisuuksiensa mukaan. Työryhmiin kutsuttaessa huomioidaan turvakotiverkoston tasapuolinen kohtelu, jotta mahdollisimman moni turvakoti voi osallistua koko turvakotiverkostoa hyödyttävään kehittämistyöhön.

THL vastaa kehittämishjelman tavoitteiden toteutumisen seurannasta. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain ja toimenpiteitä niiden saavuttamiseksi voidaan tarvittaessa täsmentää. Kokonaisuudessaan kehittämishjelman toteutuminen arvioidaan kauden lopussa valmisteltaessa seuraavaa ohjelmaa. Turvakotipalvelujen edellisestä kehittämishjelmasta jäi joitakin tavoitteita saavuttamatta. Nämä kesken jääneet tavoitteet on integroitu osaksi vuosien 2024–2027 kehittämishjelmaa. Lisäksi osa tavoitteista on sellaisia, jotka vaativat jatkuvaa työtä, esimerkkinä väestön ja ammattilaisten tietoisuuden lisääminen turvakotipalveluista ja asiakkaiden tarvitsemat jatkopalvelut turvakotijakson jälkeen.

Kehittämishjelmakauden aikana voi tapahtua asioita, joita ei tätä julkaisua kirjoittaessa ole osattu ennakoita. Turvakotiverkoston kehittämistoimintaa voidaan toteuttaa myös kehittämishjelman ulkopuolella tarpeen vaatiessa. Kehittämistyötä on myös esimerkiksi turvakotipalvelujen kansallisten laatusuosituksen ja lasten kanssa tehtävän työn laatusuosituksen ylläpitäminen ja uudistaminen tarpeen vaatiessa. Kaikkia näitä THL:n turvakotipalvelujen perustyöhön kuuluvia toimia ei ole tuotu kehittämishjelmassa esille.

1 Asiakastyö turvakodeissa

Turvakotityöskentelyn tarkoitus on tarjota turvaa, apua, tukea ja neuvontaa lähisuhdeväkivallan tai sen uhan alla eläville. Turvakodin asiakastyöskentelyn tavoitteena on vahvistaa asiakkaan voimavaroja ja selviytymiskeinoja sekä tukea asiakasta turvallisen elämän rakentamisessa. Työskentelyssä otetaan huomioon asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä äidinkieli ja kulttuuritausta. Asiakastyön kehittämisessä otetaan huomioon asiakkaiden kokemukset ja kehittämisehdotukset, joita saadaan muun muassa arjen asiakastilanteissa, turvakotijakson päättyessä kerättävän asiakaspalautteen muodossa ja turvakotitutkimuksista.

1.1. Turvakotipalvelu osana väkivallan ehkäisyn palveluketjuja

Hyvinvointialueiden vastuulla on lähisuhdeväkivaltaa kokeneen tuen tarpeeseen vastaaminen turvakotipalvelun jälkeen. Kunnan ja hyvinvointialueen palvelujen lisäksi yhteistyötä tehdään turvakotijakson aikana ja sen jälkeen muiden palveluntarjoajien, kuten järjestötoimijoiden kanssa.

Tavoitteet

- Jokaisella hyvinvointialueella on lähisuhdeväkivaltaan liittyviä palveluketjuja.
- Turvakodit ovat osa hyvinvointialueen lähisuhdeväkivallan ehkäisyn palveluketjuja, mikä lisää asiakkaiden ohjautumista oikea-aikaisesti turvakotiin ja takaa asiakkaalle hänen tarpeidensa mukaiset jatkopalvelut.
- Ohjautuminen lähisuhdeväkivaltatyön avopalveluista turvakotiin ja turvakodista avopalveluihin on toimivaa.

Toimenpiteet

- THL järjestää työpajan, jossa palveluketjukokonaisuutta suunnitellaan yhdessä turvakotien ja hyvinvointialueiden edustajien kanssa. Työpajaan kutsutaan kaikista turvakodeista edustaja sekä hyvinvointialueiden lähisuhdeväkivaltakoordinaattoreiden jäseniä sekä muita heidän kutsumiaan henkilöitä.
- Turvakodit osallistuvat oman alueensa palveluketjukokonaisuuden työstämiseen yhdessä hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa.
- Selvitetään asiakkaan näkökulmasta lähisuhdeväkivaltatyön avopalvelujen ja turvakotipalvelun yhteistyötä sekä jaetaan turvakotiverkoston kesken hyviä käytäntöjä yhteistyön edelleen kehittämiseksi.

Mittarit ja aikataulu

- THL on järjestänyt palveluketjutyöpajan vuoden 2024 aikana (kyllä / ei). Toimenpide on onnistunut, mikäli kaikilta hyvinvointialueilta ja toimialueella toimivista turvakodeista saadaan työpajaan edustus ja palveluketjun suunnittelu alkaa tai jatkuu kaikilla hyvinvointialueilla.
- THL seuraa lähisuhdeväkivallan ehkäisyn palveluketjujen kehittymistä hyvinvointialueilla. Tavoitteena on, että palveluketjut kattavat koko Suomen ja turvakodit ovat edustettuna oman hyvinvointialueensa lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmässä (kyllä / ei). Seurantakysely hyvinvointialueille toteutetaan vuonna 2025.
- Väkivaltatyön avopalvelujen ja turvakotien yhteistyötä on selvitetty ja hyviä käytäntöjä on jaettu palvelujen kesken (kyllä/ei).

1.2. Asiakkaan elämäntilanteen kokonaisvaltainen tukeminen

Lähisuhdeväkivallan kokija tarvitsee yleensä väkivallan ehkäisyyn liittyvien palvelujen lisäksi myös muita yhtäaikaisesti tarjottavia palveluja, jotta asiakkaan elämä voi muuttua turvallisemmaksi. Hyvä yhteistyö turvakotipalvelujen, hyvinvointialueen ja kunnan tarjoamien palvelujen kesken mahdollistaa asiakkaan kokonaisvaltaisen auttamisen ja voi vaikuttaa merkittävästi väkivaltaisesta elämäntilanteesta irrottautumiseen.

Tavoitteet

- Lähisuhdeväkivallan osapuolet saavat palveluja, jotka helpottavat väkivallasta irtautumista ja siitä toipumista. Näihin palveluihin sisältyvät Istanbulin sopimuksen mukaisesti oikeudellinen ja psykologinen neuvonta, taloudellinen apu, asumisjärjestelyt, koulutus ja avustaminen työnsaannissa.
- Lapsiperheiden sosiaalityössä, palvelutarpeen arvioinnissa ja lastensuojelussa toimivien ammattilaisten tietoa lähisuhdeväkivallasta ja sen vaikutuksista perheenjäseniin lisätään.

Toimenpiteet

- Turvakodit tiivistävät yhteistyötä hyvinvointialueella niiden palvelujen kanssa, joiden osalta turvakodit kokevat, että palvelut eivät vielä järjesty riittävän oikea-aikaisesti tai tarpeen mukaisella tavalla turvakotiasiakkaille. Eri alueilla voi olla erilaisia tarpeita yhteistyön kehittämisessä.
- Turvakodit tuovat esille omien alueidensa toimivia käytäntöjä. Hyviä toimintatapoja kerätään turvakodeilta vuosittain työkokouksissa tai erillisillä kyselyillä. Mallinnetaan alueellisia hyviä toimintatapoja turvakotien ja muiden palvelujen toimivasta yhteistyöstä.
- Varmistetaan, että turvakotien työntekijöillä on riittävästi tietoa oikeudellisen avun kysymyksistä sekä tietoa siitä, mistä tukea on alueellisesti saatavilla. THL varmistaa, että tietopaketti oikeudellisista asioista turvakotien työntekijöiden käyttöön on ajan tasalla ja tieto siitä on kaikissa turvakodeissa.
- THL:n turvakotipalvelut yhdessä THL:n Lastensuojelun osaamiskeskittymän sekä Barnahusin toimijoiden kanssa käyvät läpi Lastensuojelun käsikirjan sekä Barnahus.fi -sivustojen sisällöt lähisuhdeväkivaltakysymysten näkökulmasta. Sivustojen tietosisältöjä täydennetään tarvittaessa.

Mittarit ja aikataulu

- Yhteistyön tiivistyminen turvakotien, hyvinvointialueen ja kunnan palvelujen kanssa. Selvitetään vuosina 2025 ja 2027. Mittarina tapahtunut muutos.
- Hyvien toimintatapojen mallinnus (yksi vuodessa).
- Tietopaketti oikeudellisista asioista turvakotien työntekijöiden käyttöön on päivitetty vuoden 2025 loppuun mennessä (kyllä / ei).
- Lastensuojelun käsikirjan ja Barnahus.fi -sivustot on käyty läpi vuoden 2024 aikana ja tarvittavat päivitykset ja täydennykset on tehty vuoden 2025 loppuun mennessä (kyllä / ei).

1.3. Yhdenvertaisuuden edistäminen turvakotipalveluissa

Eri taustoista tulevilla henkilöillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet saada laadukasta turvakotipalvelua. Henkilöön liittyvät tekijät kuten syntyperä, äidinkieli, uskonto tai vakaumus, vamma, ikä, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, eivät saa vaikuttaa siihen pääseekö henkilö turvakotipalvelun asiakkaaksi ja minkälaaatua palvelua hän turvakodista saa. Asiakkaalla on oikeus hyvään kohteluun niin, että hänen ihmisarvoaan, vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan. Asiakkaan toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä äidinkieli ja kulttuuritausta otetaan huomioon palvelua annettaessa.

Vammaisten henkilöiden osalta yhdenvertaisuuden toteutumista voidaan parantaa esteettömillä turvakodeilla, ammattilaisten tiedon lisäämisellä ja turvakodeissa tehtävillä kohtuullisilla mukautuksilla. Kohtuullisilla mukautuksilla tarkoitetaan yksittäistapauksissa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta, ja joilla varmistetaan vammaisten ihmisten mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden

kanssa. Turvakotikontekstissa kohtuullisia mukautuksia voivat olla esimerkiksi autopaikan järjestäminen asiakkaalle turvakodin sisäänkäynnin välittömästä läheisyydestä, toimintakykyä edistävän apuvälineen hankkiminen, turvakodin kalusteiden uudelleenjärjestely yleisissä tiloissa tai perhehuoneessa, jotta asiakkaan liikkuminen tiloissa helpottuu, henkilökohtainen avustaminen tai mukautusten tekeminen esimerkiksi ruoan valmistamisessa tai muissa arkeen liittyvissä askareissa. Kohtuullisia mukautuksia tehtäessä lähtökohtana on vammaisen henkilön tarve kyseisessä yksittäisessä tilanteessa.

Tavoite

Kaikilla lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokevilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada laadukasta turvakotipalvelua.

Toimenpiteet

- Turvakodit kehittävät palveluaan vastaamaan eri taustoista tulevien asiakkaiden tarpeisiin ja lisäävät omalla alueellansa tietoa turvakotipalvelusta. Palvelua kehittämällä ja tietoa lisäämällä poistetaan avun hakemisen ja saamisen esteitä.
- THL järjestää turvakotien henkilöstölle koulutusta yhdenvertaisuudesta ja sen edistämisestä. Koulutuksia järjestetään vuosittain koko kehittämisohjelman ajan. Vuonna 2024 järjestetään koulutus romanien kokeesta lähisuhdeväkivallasta, päihde- ja mielenterveystaustaan liittyvän stigman purkamisesta sekä koulutussarja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä.
- THL ja turvakodit tekevät yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa, jotka edistävät turvakotien yhdenvertaisuuden toteutumista. THL yhdessä turvakotien ja järjestöjen kanssa tuottavat ammattilaisille suunnattua uutta materiaalia kuten Tiedä ja toimi -kortteja teemoista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt turvakotipalveluissa sekä ikäihmiset turvakotipalveluissa.
- Kootaan yhteen ja tarvittaessa tuotetaan uusia materiaaleja eri taustoista tuleville asiakkaille asiakastyön tueksi ja asiakkaan oikeuksien varmistamiseksi. Tällaisia materiaaleja voivat olla esimerkiksi asiakastyössä käytettävien keskeisten työvälineiden sekä turvakotitiedon ja -esitteiden sekä asiakaspalautelomakkeiden kieliversioiden lisääminen.
- Jatketaan turvakotitilojen esteettömyyden parantamista sekä edistetään kohtuullisten mukautusten tekemistä turvakodeissa. Lisätään turvakodin henkilöstön ja muiden sote-ammattilaisten tietoa vammaisista henkilöistä lähisuhdeväkivallan kokijoina sekä vammaisten henkilöiden oikeudesta ja mahdollisuudesta käyttää turvakotipalveluja.
- Selvitetään mitkä väestöryhmät ovat mahdollisesti turvakotipalvelujen käyttäjinä aliedustettuja ja kohdennetaan tietoa turvakotipalveluista näille ryhmille.

Mittarit ja aikataulu

- Turvakotien ja sidosryhmien kokemukset eri taustoista tulevien asiakkaiden mahdollisuudesta saada laadukasta turvakotipalvelua. Selvitetään kehittämisohjelmakauden aikana tapahtunut mahdollinen muutos syksyllä 2027.
- Järjestettyjen koulutusten määrä yhdenvertaisuudesta ja sen edistämiseen liittyvistä teemoista ja turvakotien osallistuminen koulutuksiin sekä koulutuksista saatu palaute. Seurataan vuosittain.
- Tuotettu uusia materiaaleja yhdenvertaisuuden edistämiseen liittyen (kyllä / ei). Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt turvakotipalveluissa Tiedä ja toimi -kortti on julkaistu vuoden 2024 loppuun mennessä. Ikäihmiset turvakotipalveluissa Tiedä ja toimi -kortti on julkaistu vuoden 2026 loppuun mennessä.
- Turvakodeissa tehdyt esteettömyyskorjaukset. Seurataan vuosittain.
- Tapahtumien ja tilaisuuksien määrä, jossa ammattilaisille on jaettu tietoa vammaisista henkilöistä lähisuhdeväkivallan kokijoina sekä tietoa turvakotipalveluista. Seurataan vuosittain.
- Vuoden 2025 loppuun mennessä on selvitetty mahdollisia asiakasryhmiä, jotka ovat turvakotipalveluissa aliedustettuja ja vuosien 2026–2027 aikana on kohdennettu turvakotipalveluista tietoa näille väestöryhmille.

1.4. Traumatietoinen työote turvakodeissa

Traumatietoinen työote tarkoittaa trauman sekä sen vaikutusten ymmärtämistä. On myös tärkeää ymmärtää, mitä traumatietoinen työote ei ole (esim. traumaterapiaa). Turvakodeissa tehtävä työ lähisuhdeväkivallan kokijoiden kanssa on traumatietoisuuteen perustuvaa ja siinä tulee olla traumatietoinen työote. Traumatietoisuuden työotteen lisäksi turvakotien työyhteisöjen tulee olla traumainformoituja. Tällöin työyhteisössä kiinnitetään huomiota muun muassa siihen, että työntekijöiden sijaistraumatisoitumista minimoidaan ja työyhteisön sekä työntekijöiden hyvinvointia vahvistetaan.

Tavoitteet

Turvakotien työntekijät työskentelevät traumatietoisella työotteella, heillä on ymmärrystä sekä tietoa trauma- ja stressireaktioista sekä niiden vaikutuksista yksilön käyttäytymiseen. Turvakodissa käytössä olevat työskentelytavat edistävät asiakkaan turvallisuuden kokemusta ja turvakodissa tehtävän työn rakenteet eivät ole asiakasta vahingoittavia. Turvakotien työyhteisöt toimivat traumainformoidusti, työyhteisöt ovat hyvinvoivia ja osaavat toimia kulttuurisensitiivisesti.

Toimenpiteet

- Huomioidaan traumainformoitu näkökulma kaikissa THL:n järjestämissä koulutuksissa turvakotiverkostolle. Lisäksi THL järjestää asiakastyöstä vastaaville koulutuksen / työpajan traumainformoidusta työyhteisöstä.
- THL ja turvakodit käyvät turvakotien asiakasprosessia läpi traumainformoidusta näkökulmasta käsin.
- Turvakodit huolehtivat riittävästä työhyvinvointitoimenpiteistä ja työntekijöiden sijaistraumatisoitumisen minimoimisesta.
- Turvakotipalveluntuottaja huomioi johtamisessa traumainformoidun työotteen.

Mittarit ja aikataulu

- Koulutus / työpaja traumainformoidusta työyhteisöstä järjestetään vuoden 2025 aikana.
- Turvakotityön asiakasprosessit tarkastellaan traumainformoidusta näkökulmasta käsin vuoden 2026 aikana.
- Turvakodit kertovat vuosittain omat toimenpiteensä työhyvinvointiin liittyen THL:lle osana toimintasuunnitelmiaan ja toimintakertomuksiaan.

1.5. Suojassa-menettelyn vakiinnuttaminen turvakotityöhön

Suojassa-menettely on Ruotsista Suomen turvakoteihin tuotu haastattelumenettely, jonka avulla on tarkoitus arvioida ja koota systemaattisesti tietoa turvakodeissa oleviin lapsiin liittyvistä riski- ja turvatekijöistä. Menettelyä pilotoitiin vuosien 2019–2020 aikana yhdeksässä turvakodissa. Suojassa-menettelyn käytön tuesta vastaa THL, menettelyä kehitetään turvakotinäkökulma huomioiden yhdessä turvakotiverkoston kanssa.

Tavoitteet

Suojassa-menettely vakiintuu osaksi turvakodeissa lasten kanssa tehtävää työtä lapsen väkivaltakokemuksen kartoittamiseksi, riskin arvioinnin ja suojaavia tekijöitä arvioivaksi menettelmäksi. Menettelyn kehittämisessä huomioidaan ajankohtainen tutkimuksellinen tieto. Menettelyä kehitetään THL:n turvakotipalvelujen ja turvakotiverkoston vahvassa yhteistyössä. Suojassa-menettelyn koulutuskokonaisuus toimii ja menettelyn käyttöä tuetaan, ohjataan sekä ylläpidetään THL:n taholta.

Toimenpiteet

- Kehitetään Suojassa-menetelmän materiaalit turvakotityöhön sopiviksi ja tarkoituksenmukaisiksi. Lomakkeiden päivittämisestä vastaa THL yhdessä turvakotiverkostosta muodostetun työryhmän kanssa.
- Luodaan yhdessä turvakotiverkostosta muodostuvan työryhmän kanssa menetelmän implementointisuunnitelma, jonka pohjalta toteutetaan menetelmän käyttöönottoa sekä ylläpitoa tukeva koulutuskokonaisuus.
- Vuosien 2025–2027 aikana vakiinnutetaan Suojassa-menetelmä osaksi turvakodeissa lasten kanssa tehtävää työtä lapsen väkivaltakokemuksen, riskinarvioinnin ja suojaavien tekijöiden arvioimiseksi.

Mittarit ja aikataulu

- Vuoden 2024 loppuun mennessä Suojassa-menetelmän lomakkeisto on päivitetty ja se vastaa entistä paremmin turvakotien tarpeisiin. Mittarina valmistuneet lomakkeet.
- Vuoden 2025 loppuun mennessä on valmistunut Suojassa-menetelmän käyttöönottoa ja ylläpitoa tukeva koulutuskokonaisuus. Mittarina uusi koulutuskokonaisuus.
- Vuoden 2027 aikana tehdään turvakodeille kysely Suojassa-menetelmän käytön vakiintumisesta osaksi turvakodeissa tehtävää väkivaltatyötä.

1.6. Työskentely turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi väkivallalle altistuneiden lasten ja nuorten kanssa

Turvallisuus on väkivaltatyössä sekä työskentelyn edellytys että sen tavoite. Turvakodissa lasten ja nuorten kanssa työskentelyn tavoitteena on fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden lisääminen ja lapsen omien rakentavien selviytymiskeinojen tunnistaminen sekä vahvistaminen. Heti turvakotijakson alussa lapsen turvallisuudentunnetta vahvistetaan kertomalla lapselle turvakodin käytännöistä, turvakodin arjesta, esittelemällä turvakodin tiloja ja antamalla lapselle mahdollisuus esittää kysymyksiä ja omia näkemyksiä asioista.

Tavoite

Turvakodeilla on käytössään lapsille ja nuorille suunnattua turvakodin toiminnasta kertovaa materiaalia. Turvakodeilla on käytössä yhtenäisiä työskentelymenetelmiä ja -välineitä turvakodissa olevien lasten turvallisuudentunteen vahvistamiseksi. Turvakotiverkosto hyödyntää erityisesti turvakotityöhön tuotettuja materiaaleja.

Toimenpiteet

- Kartoitetaan turvakotien lapsille suunnatut infomateriaalit sekä niiden tarve. Kerätyn materiaalin pohjalta päätetään jatkotoimenpiteet. Selvitetään myös alueellisesti lapsille suunnattujen infomateriaalien käännöstarpeet.
- Kartoitetaan turvakotien työskentelymenetelmien ja -välineiden tarve lasten turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi. Kartoituksen perusteella valitaan jatkotoimenpiteet.
- Tuetaan ja seurataan edellisen kehittämisohjelman aikana tehtyjen materiaalien (kirjat Mainio ja Zataar sekä Rohkeasti minä!) käyttöä turvakodeissa.

Mittarit ja aikataulu

- THL kartoittaa lapsille ja nuorille suunnatut turvakotikohtaiset infomateriaalit vuoden 2024 aikana.
- THL kartoittaa turvakotien tarpeet yhtenäisille työskentelymenetelmille ja -välineille vuonna 2025.
- Turvakodeille vuosittain suunnattujen tilaisuuksien ja koulutusten määrä, joissa turvakotityöhön tuotettuja materiaaleja on esitelty ja niiden käyttöä on tuettu.

1.7. Aikuisasiakkaiden kanssa työskentelyn menetelmät

Turvakodissa tehtävään työhön kuuluu oleellisena osana asiakkaan kanssa tehtävä yksilötyöskentely. Asiakkaan on tärkeä saada tietoa lähisuhdeväkivallan muodoista, lähisuhdeväkivallasta ilmiönä ja sen vaikutuksista. Asiakkaan voimavarojen kartoittaminen ja vahvistaminen ovat oleellinen osa väkivaltakokemuksesta toipumista. Yksilötyöskentelyn ohella turvakodissa on hyvä olla myös ryhmämuotoista toimintaa.

Tavoite

Kaikissa turvakodeissa on käytössä aikuisasiakkaiden kanssa käytettäviä toimivia työvälineitä ja -menetelmiä, jotka soveltuvat erilaisiin asiakastilanteisiin.

Toimenpiteet

- Turvakotien ohjaajat jakavat toisten turvakotien ohjaajien kanssa hyväksi koettuja työvälineitä ja -menetelmiä aikuisasiakkaiden kanssa työskentelyyn. Turvakoti valitsee sopivat keinot yhteistyön toteuttamiseksi.
- Tarvittaessa turvakodit yhdessä THL:n kanssa tuottavat uusia työvälineitä ja -menetelmiä aikuisasiakkaan kanssa tehtävään väkivaltatyöhön.
- THL järjestää aikuisasiakkaiden kanssa työskentelyn menetelmäpäivän syksyllä 2024. Menetelmäpäivän jälkeen selvitetään turvakodeilta, onko tarvetta järjestää säännöllisesti vastaava koulutus.
- Kerätään tietoa siitä, millaisia ammatillisesti ohjattuja vertaisryhmiä turvakodeilla on käytössä. Jaetaan tieto koko turvakotiverkostolle.
- Kaksi turvakotia jatkaa mahdollisuuksiensa mukaan vuonna 2023 käynnistynyttä Turvallisuuden tunne harhateillä -vertaisryhmämenetelmän pilotointia vuoden 2024 aikana. THL julkaisee arvion menetelmän soveltuvuudesta turvakotipalveluihin ja arvion jälkeen päätetään menetelmän käytön jatkosta.

Mittarit ja aikataulu

- Työvälineitä ja -menetelmiä jaetaan turvakotien kesken koko kehittämisohjelmakauden ajan. Kehittämisohjelmakauden puolella välissä THL kysyy turvakotien kokemuksia työvälineiden ja -menetelmien jakamisesta ja arvioidaan yhdessä turvakotien kanssa, onko tarvetta kehittää uusia työvälineitä ja -menetelmiä.
- THL:n ja turvakotien yhdessä tuottamat työvälineet ja -menetelmät aikuisasiakkaiden kanssa tehtävään työhön kehittämisohjelmakauden aikana.
- Toteutuneet aikuisasiakkaiden kanssa työskentelyn menetelmäpäivät kehittämisohjelmakauden aikana.
- Turvakotien määrä, joissa on ryhmätoimintaa kehittämisohjelmakauden päättyessä.
- THL on julkaissut arvion Turvallisuuden tunne harhateillä -vertaisryhmän soveltuvuudesta turvakotipalveluihin ja sen asiakkaisiin vuoden 2025 loppuun mennessä.

1.8. Sosiaalihuollon tiedonhallinta turvakotipalveluissa

Sosiaalihuollon tiedonhallinta on sosiaalihuollossa syntyvän ja tarvittavan tiedon linkkaaren haltuunottamista. Tiedonhallinnan avulla mm. mahdollistetaan kirjaamisen toteutuminen, tuetaan asiakasprosessia ja yhtenäistetään sosiaalihuollon asian- ja asiakkuudenhallintaa. Tietoja voidaan hyödyntää myös johtamisessa ja palvelujen kehittämisessä.

THL toimii turvakotipalveluissa henkilötietojen käsittelyä ja tietosuojaa koskevan lainsäädännön tarkoituksenaan rekisterinpitäjänä. Turvakodeilla on lainsäädäntöön sekä palveluntuottamista koskevaan päätökseen perustuen oikeus ja velvollisuus tallentaa ja käsitellä tietoja Kannasta tarvittavalla tavalla THL:n lukuun. Turvakodit arkistovat palveluissa syntyvät asiakastiedot suoraan turvakotipalvelujen rekisterinpitäjänä toimivan THL:n asiakasrekisteriin Kannassa.

Kantaan liittymisen myötä turvakodit voivat hyödyntää työskentelyssä asiakkaan aiempia ja myös eri turvakotien Kantaan tallentamia tietoja, koska kyse on THL:n rekisterin käytöstä, johon turvakodeilla on

palvelun tuottamista koskevaan päätökseen perustuen käyttöoikeus. Turvakotipalvelujen asiakirjoja ei näytetä ollenkaan OmaKannassa lähisuhdeväkivaltaa kokeneen henkilön suojelemiseksi.

Turvakotipalveluntuottajien on tallennettava turvakotipalvelussa syntyvät asiakasasiakirjat sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon viimeistään 1.9.2024. Sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto on palvelu, joka mahdollistaa sähköisten sosiaalihuollon asiakastietojen käytön ja tietoturvallisen säilyttämisen. Kanta-integraation toteuttaminen on ennen kaikkea toiminnallinen muutos, jonka toteuttamisessa tärkeimmät tekijät ovat muutoksen johtaminen, Kanta-yhteensopiva tietojärjestelmä sekä tietojen ja tietokenttien systemaattinen käyttäminen asiakastietojärjestelmässä.

Turvakodeilla on käytössä useita eri tietojärjestelmiä. Kaikilla turvakodeilla on kuitenkin käytössä yhteiset asiakirjarakenteet, johon tiedot kirjataan rakenteisessa muodossa. Rakenteinen asiakirja noudattaa THL:n määrittämiä sosiaalihuollon asiakirjarakenteita, jotka on julkaistu Sosmeta-palvelussa. Kun asiakirjat tallennetaan rakenteisesti, on asiakastyössä kirjattua asiakastietoa ja asiakirjasisältöjä mahdollista käyttää eri tietojärjestelmillä ja tietojen hyödyntäminen esimerkiksi tieteellisessä rekisteritutkimuksessa mahdollistuu aikaisempaa paremmin. Turvakodeissa ja Kanta-palveluissa noudatetaan EU:n yleistä tietosuojasetusta ja tietosuojalainsäädäntöä henkilötietojen tietosuojaan ja tietoturvan toteutumiseksi.

Tavoite

Asiakastyö kirjataan turvakodeissa yhtenäisesti ja tiedot tallennetaan sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon.

Toimenpiteet

- Turvakotipalveluntuottajat liittyvät Kanta-palvelujen asiakkaaksi ja ottavat käyttöön Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston 1.9.2024 mennessä.
- Varmistetaan, että turvakodeissa on riittävä osaaminen rakenteisten asiakirjojen käyttämiseen yhdenmukaisesti. Järjestetään turvakotien ammattilaisille koulutusta rakenteisesta kirjaamisesta.
- Hyödynnetään Kanta-palveluja turvakotitilastojen tiedonkeruussa ja tieteellisessä tutkimuksessa. Nimetömänä turvakotiin tulevien asiakkaiden osalta tilastoihin liittyvää erillistiedonkeruuta jatketaan.
- THL:n rekisterinpitäjyyden aikana (alkaen vuodesta 2015) syntyneet asiakirjat arkistoidaan Kantaan kehittämishajelmakauden loppuun mennessä.

Mittarit ja aikataulu

- Kaikki turvakotipalveluntuottajat ovat liittyneet 1.9.2024 mennessä Kanta-palvelujen asiakkaaksi ja ottaneet käyttöön Sosiaalihuollon asiakastiedon arkiston ja alkaneet tallentaa uusien asiakkaiden asiakirjoja arkistoon (kyllä / ei).
- Rakenteinen kirjaaminen on riittävän yhtenäistä eri turvakodeissa (kyllä / ei). Asiaa selvitetään vuonna 2027.
- Vuonna 2026 julkaistava turvakotitilastoraportti on koostettu pääsääntöisesti Kanta-palveluihin kertyneistä tiedoista (kyllä / ei).
- Vanhojen tietojen arkistointi on tehty vuoden 2027 loppuun mennessä (kyllä / ei)

2 Turvakotien henkilöstön koulutus

Turvakodeissa tehtävä työ on vaativaa asiakastyötä. Työntekijöille tulee tarjota työn vaativuuteen nähden riittävää perus- ja täydennyskoulutusta väkivalta-ilmioistä sekä väkivallan eri osa-alueista. THL järjestää valtakunnallisesti koulutusta turvakotipalvelujen tuottajille. Lisäksi palveluntuottajan on järjestettävä henkilöstölleen tarpeellinen täydennyskoulutus (Turvakotilaki 7 §). Henkilöstön riittävä koulutus ja yhtenäinen ymmärrys lähisuhteiden väkivallasta ilmiönä ja siihen puuttumisesta turvakodissa on edellytys laadukkaalle ja yhtenäiselle turvakotipalvelulle.

THL järjestää valtakunnallisesti turvakodeille yhtenäistä koulutusta tietyistä turvakotityön keskeisistä osa-alueista. Näiden koulutusten sisältö tai vastaava osaaminen tulee olla kaikilla turvakodissa asiakastyötä tekevällä henkilöstöllä. Turvakotien tulee varmistaa, että vakituiseen henkilöstöön kuuluvilla työntekijöillä, sijaisilla sekä pitkäaikaisilla keikkalaisilla on mahdollisuus osallistua ammatillista osaamista tukeviin koulutuksiin.

Koulutuksissa opittuja asioita on hyvä jakaa myös työyhteisössä muille työntekijöille ja keskustella teemoista yhdessä. Näin koko työryhmällä on yhteinen ymmärrys turvakotityöhön vaikuttavista keskeisistä asioista.

2.1. Koulutustapojen monipuolistaminen

THL tarjoaa turvakotiverkostolle vuosittain useita koulutuksia. Kasvavan turvakotiverkoston koulutustarpeet muuttuvat ajassa ja turvakotien työntekijöiden vaihtuvuus tulee huomioida muun muassa perehdytyskoulutuksen järjestämisen aikajänteessä. Koulutusten toteuttamisen tavat ovat monipuolistuneet viimeisten vuosien aikana. Kouluttautumiseen on tällä hetkellä erilaisia mahdollisuuksia, kuten verkkokoulut ja muut omaoimiset koulutusmenetelmät, hybridikoulutukset, läsnäolokoulutukset sekä monipaikkakoulutukset. THL:n järjestämien koulutusten tavoitteena turvakotien työntekijöiden tiedon ja osaamisen kehittämisen ohella on, että eri turvakotien työntekijät tapaavat toisiaan läsnäolokoulutuksissa ja voivat verkostoitua.

Tavoite

Tavoitteena on koulutustapojen kehittäminen ja monipuolistaminen sekä joustavuus. Koulutustapojen moninaisuuden lisääntyessä huolehditaan saman aikaisesti siitä, että riittävät kontaktipinnat turvakotien työntekijöiden kesken säilyvät.

Toimenpiteet

- Koulutusten toteutustapaa, laajuutta ja toistuvuutta tarkastellaan yhdessä turvakotiverkoston kanssa, jotta THL pystyy tarjoamaan tarkoituksenmukaisia ja oikea-aikaisia koulutuskokonaisuuksia turvakotiverkostolle.
- Turvakotipalvelujen yhteistyötilaan kootaan turvakodeille sopivia koulutuskokonaisuuksia. Turvakodit vastaavat siitä, että asiakastyötä tekevä henkilöstö hyödyntää luotuja koulutuskokonaisuuksia.

Mittarit ja aikataulu

- THL tekee kartoituksen turvakotien näkemyksistä, ajatuksista ja toiveista erilaisia koulutustapoja koskien vuosien 2024–2025 aikana. Selvityksen perusteella valitaan jatkotoimenpiteet, joita toteutetaan koulutusten järjestämisessä vuosina 2025–2027.
- Turvakotipalvelujen yhteistyötilaan koottujen koulutuskokonaisuuksien määrä vuoden 2027 lopussa ja turvakodeille suunnattu kysely yhteistyötilan koulutuskokonaisuuksien hyödyntämisestä.

2.2. Lasten kanssa tehtävä työ ja siihen liittyvä lainsäädäntö turvakodeissa

Lapsi on aikuisen tavoin turvakodin asiakas, ja hänellä on oikeus käydä läpi väkivaltakokemuksiaan työntekijän kanssa. Koulutus ja yhteinen ymmärrys lähisuhdeväkivallasta ja siihen puuttumisesta turvakodissa on edellytys laadukkaalle ja yhtenäiselle turvakotipalvelulle. Lasten kanssa tehtävän työn koulutuksessa vahvistetaan Lapset turvakodissa -laatusuosituksen sisältöä ja tuodaan se osaksi turvakotien käytäntöä. Kolmipäiväisen koulutuksen sisällöstä yksi päivä keskittyy monialaiseen työskentelyyn lapsen näkökulmasta ja turvakotityötä koskevaan lainsäädäntöön. Koulutus on suunnattu kaikille turvakotien vakituisille työntekijöille ja pidempiaikaisille sijaisille.

Tavoitteet

- Turvakodeissa asiakastyötä tekevä henkilöstö on käynyt koulutuksen tai hankkinut vastaavan osaamisen muun soveltuvan koulutuksen kautta.
- Turvakotien asiakastyöstä vastaavat osallistuvat säännöllisesti koulutuspäivien turvakotityötä koskevaan lainsäädäntöosioon.

Toimenpiteet

- THL järjestää vuosittain kolmipäiväisen lasten kanssa tehtävän työn koulutuksen.
- Turvakodit vastaavat siitä, että asiakastyötä tekevä henkilöstö osallistuu koulutuksiin.

Mittarit ja aikataulu

- Järjestetyt koulutukset vuosina 2024–2027, osallistujamäärä ja koulutuksesta kerätty ja saatu palaute.

2.3. Lasten ja nuorten kanssa työskentelyn menetelmät

Lasten ja nuorten kanssa tehtävän työn menetelmät koulutuksessa vahvistetaan Lapset turvakodissa -laatusuosituksen sisältöä osaksi turvakotien käytäntöä. Keskiössä on leikin merkitys lapselle ja toiminnallisuus. Koulutus on suunnattu kaikille turvakotien vakituisille työntekijöille ja pidempiaikaisille sijaisille, jotka ovat käyneet THL:n lasten kanssa tehtävän työn koulutuksen (3pv) tai joilla on muuten hankittuna vastaavat tiedot.

Tavoite

Lisätään turvakotien henkilöstön osaamista lasten ja nuorten kanssa työskentelyssä sekä kannustetaan erityyppisten menetelmien käyttöön läsnäolokoulutuksella.

Toimenpide

THL järjestää säännöllisesti lasten ja nuorten kanssa työskentelyn menetelmäkoulutusta.

Mittarit ja aikataulu

- Järjestetyt koulutukset vuosina 2024–2027, osallistujamäärä ja koulutuksesta kerätty ja saatu palaute.

2.4. Kriisi- ja traumatyön koulutus

Turvakotilaki määrittelee turvakodin ympärivuorokautiseksi kriisityön yksiköksi, joka tarjoaa turvattua asumista ja psykososiaalista tukea, neuvontaa ja ohjausta. Lisäksi turvakotilaki edellyttää, että turvakodin henkilöstöllä on oltava koulutusta, työkokemusta ja perehtyneisyyttä lähisuhdeväkivallan kriisityöhön. Koska

turvakoti on kriisityön yksikkö, tulee koko henkilöstöllä olla kriisi- ja traumatyön osaamista, jotta asiakkaalle voidaan tarjota oikeanlaista psykososiaalista tukea turvakotijakson aikana. Koulutus on suunnattu kaikille turvakotien vakituisille työntekijöille ja pidempiaikaisille sijaisille.

Tavoite

Kaikilla turvakotien työntekijöillä on riittävää osaamista kriisi- ja traumatyöstä.

Toimenpiteet

- THL järjestää turvakotien henkilöstölle koulutuksia kriisi- ja traumatyöstä. Koulutusten tavoitteena on lisätä ymmärrystä lähisuhdeväkivallan aiheuttamasta traumasta ja kriisistä sekä antaa keinoja kriisivaiheen vakauttamiseen ja vakauttavaan työskentelyyn traumatisoituneen henkilön kanssa. Koulutus vahvistaa traumatietoista työtettä turvakodeissa.
- Turvakodit varmistavat, että asiakastyötä tekevä henkilöstö osallistuu koulutuksiin tai, että henkilöstöllä on muuta kautta riittävä kriisi- ja traumatyön osaaminen vaativaan lähisuhdeväkivallan kriisityöhön.
- Turvakodit seuraavat säännöllisesti henkilöstönsä osaamistarpeita ja tarvittaessa palveluntuottaja järjestää henkilöstölleen tarpeellisen täydennyskoulutuksen.

Mittarit ja aikataulu

- Järjestetyt koulutukset vuosina 2024–2027, osallistujamäärä ja koulutuksesta kerätty ja saatu palaute.

2.5. Perehdytys uusille turvakodeille ja turvakotien uusille työntekijöille

Kaikilla turvakodeilla on oma perehdytysuunnitelma turvakotityöhön. THL:n järjestämän koulutuksen tarkoituksena on täydentää palveluntuottajan uusille työntekijöilleen järjestämää perehdytystä. Koulutus on tarkoitettu kaikille turvakotiverkoston uusille työntekijöille, jotka tekevät asiakastyötä. Koulutus muodostuu itsenäisestä opiskelusta sekä THL:n järjestämistä koulutuspäivistä. Itsenäinen opiskelu koostuu Puutu väkivaltaan -verkkokoulun ja sen lisäosioiden (digitaalinen väkivalta ja kunniaan liittyvä väkivalta) suorittamisesta sekä turvakotipalvelujen kansallisiin laatusuosituksiin ja Lapset turvakodissa -laatusuosituksiin tutustumisesta.

Tavoite

Turvakotien uudet työntekijät perehdytetään turvakotipalveluihin ja valtakunnalliseen turvakotiverkoston.

Toimenpiteet

- THL järjestää kerran vuodessa koulutuksen turvakotien uusille työntekijöille.
- Turvakodit mahdollistavat uusien työntekijöiden sekä oman harkintansa mukaisesti myös sijaisten ja pitkäaikaisten keikkalaisten osallistumisen koulutukseen.
- Lisätään perehdytykseen sopivaa itseopiskelumateriaalia keskeisistä teemoista turvakotipalvelujen yhteistyötilaan.

Mittarit ja aikataulu

- Järjestetyt koulutukset vuosina 2024–2027, osallistujamäärä ja koulutuksesta kerätty ja saatu palaute.
- THL tuottaa itseopiskelumateriaalia perehdytyksen tueksi turvakotipalvelujen yhteistyötilaan vuosien 2026–2027 aikana.

2.6. Koulutuksia lähisuhdeväkivallasta ja muista turvakotityötä tukevista teemoista

Vuosittain toistuvien koulutusten lisäksi THL järjestää lyhyempiä koulutuksia turvakotiverkoston toivomista ajankohtaisista teemoista tai muista teemoista, jotka liittyvät turvakotipalveluihin tai sen asiakkaisiin. Koulutuksissa voidaan syventyä esimerkiksi eri väkivallan muotoihin ja lainsäädäntömuutoksiin sekä erityisky-symyksiin (esimerkiksi vaativat erotilanteet ja eron jälkeinen väkivalta) tai ilmiöihin (kuten ihmiskauppa). Koulutukset toteutetaan pääsääntöisesti etäyhteyksin. Osa koulutuksista on yhteisiä muiden lähisuhdeväki-vallan ehkäisyn ja naisiin kohdistuvan väkivallan toimijoiden kanssa kuten Nollalinjan, MARAK-työryh-mien, Barnahus-toiminnan ja Seri-tukikeskusten kanssa.

Tavoite

Vastataan turvakotien henkilöstön koulutustarpeisiin.

Toimenpiteet

- THL järjestää valtakunnallisesti koulutusta turvakotipalvelujen tuottajille. Koulutusten sisällöissä huomioidaan turvakotien henkilöstöltä saatu palaute ja toiveet.
- Turvakotipalvelujen tuottajat järjestävät henkilöstölleen tarpeellista täydennyskoulutusta.
- Turvakodit mahdollistavat, että työntekijät osallistuvat koulutuksiin.

Mittarit ja aikataulu

- THL järjestää koulutuksia joka vuosi kehittämisohjelmakauden aikana. Mittarina toimii järjestetyt kou-lutukset vuosien 2024–2027 aikana sekä osallistujamäärä ja koulutuksista kerätty ja saatu palaute.
- Turvakotipalveluntuottajat raportoivat vuosittain suunnittelemansa ja järjestämänsä koulutukset osana toimintasuunnitelmiansa ja toimintakertomuksiansa.

2.7. Asiakastyöstä vastaavien työn tukeminen koulutuksilla

Turvakodin henkilökunnan pätevydestä säädetään asetuksella (Valtioneuvoston asetus turvakotipalvelujen tuottamiselle asetettavista edellytyksistä). Asetuksen mukaan turvakodin vastuuhenkilöllä tulee olla sosiaa-lityöntekijän pätevyys. Turvakodin vastuuhenkilö vastaa turvakodin asiakastyön johtamisesta. Yleensä turvakodissa on vain yksi sosiaalityöntekijä, jolloin kohtaamiset turvakotiverkoston muiden turvakotien sosiaa-lityöntekijöiden kanssa ovat tärkeitä. THL tukee turvakotien asiakastyöstä vastaavia järjestämällä kahdesti vuodessa työkokouksia, joihin kaikkien sosiaalityöntekijöiden toivotaan osallistuvan THL:n tiloissa Helsin-gissä. Työkokouksissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja työstetään yhdessä turvakotiverkoston toiminnan kannalta keskeisiä sisältöjä. Asiakastyöstä vastaavia tuetaan myös järjestämällä heille yhteisiä koulutuksia sekä perehdyttämällä uudet sosiaalityöntekijät THL:n turvakotipalveluihin.

Tavoite

Asiakastyöstä vastaavilla on riittävät tiedot turvakotiverkoston toiminnasta ja sitä ohjaavista laeista, laatusuo-situksista ja ohjeistuksista. Tavoitteena on, että kaikissa Suomen turvakodeissa tehtävä asiakastyö on valta-kunnallisesti riittävän yhtenäistä.

Toimenpiteet

- THL:n turvakotipalvelut järjestävät turvakodin uusille sosiaalityöntekijöille etäyhteyksin perehdytyksen turvakotipalveluihin. Koulutuksessa kerrotaan valtakunnallisista turvakotipalveluista sekä turvakotitoi-mintaan liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä sekä THL:n rekisterinpitäjyyden vaikutuksesta turvakoti-työhön.

- THL tukee turvakotien asiakastyöstä vastaavia sosiaalityöntekijöitä järjestämällä heille säännöllisesti koulutuksia ajankohtaisista teemoista. Osa koulutuksista järjestetään läsnäolokoulutuksina osana turvakotien asiakastyöstä vastaavien työkokouksia ja osa erillisinä lyhyinä koulutuksina, joissa hyödynnetään etäyhteyksiä.

Mittarit ja aikataulu

- Järjestetyt perehdytykset turvakotien uusille sosiaalityöntekijöille vuosien 2024–2027 aikana.
- Järjestetyt koulutukset, joiden kohderyhmänä on turvakotien asiakastyöstä vastaavat, osallistujamäärä ja koulutuksesta kerätty ja saatu palaute.
- Järjestetyt työkokoukset asiakastyöstä vastaaville vuosien 2024–2027 aikana.

2.8. Valtakunnallinen turvakotipäivä

Valtakunnallinen turvakotipäivä järjestettiin ensimmäisen kerran vuonna 2017. Siitä lähtien Valtakunnallinen turvakotipäivä on järjestetty joka toinen vuosi. Päivän tavoitteena on ollut koota yhteen turvakotipalvelujen tuottajia sekä turvakotien sidosryhmiä. Valtakunnallinen turvakotipäivä tarjoaa ajankohtaista tietoa, luo visioita tuleville vuosille ja mahdollistaa valtakunnallisesti turvakotipalvelujen henkilöstön ja sidosryhmien edustajien kohtaamisia.

Tavoite

Vahvistetaan turvakotiverkoston yhtenäisyyttä ja ammattilaisten mahdollisuutta kohdata turvakotien työntekijöitä ja sidosryhmien edustajia. Valtakunnallinen turvakotipäivä kokoaa turvakotiverkoston ja sidosryhmien edustajia yhteen kuulemaan ja keskustelemaan turvakotityöhön liittyvistä ajankohtaisista teemoista.

Toimenpide

THL yhdessä turvakotiverkoston kanssa järjestää Valtakunnallisen turvakotipäivän joka toinen vuosi.

Mittarit ja aikataulu

- Vuosina 2025 ja 2027 järjestetyt Valtakunnalliset turvakotipäivät.

3 Turvakotien turvallisuus

Turvallisuus on väkivaltatyössä sekä työskentelyn edellytys että sen tavoite. Työskentely edellyttää ympäristöä, jossa on turvallista olla ja työskennellä. Turvakotien turvallisuus koostuu monista eri osa-alueista. Turvakotirakennukset on suunniteltu siten, että ne antavat suojan asiakkaille. Kiinteistöissä on aina tallentava kameravalvonta ja matalalla olevat ikkunat ja ovet ovat suojattuja. Turvakodin henkilökunnalla on turvapainikkeet ja turvakoteja suojaavat myös vartijat ja poliisit.

Turvakodit vastaavat itsenäisinä organisaatioina toimintaansa liittyvästä turvallisuudesta. Kehittämissuunnitelmassa turvallisuuden suhteen keskitytään kehittämään kansallisesti yhtenäisempiä toimintatapoja turvallisuuden ylläpitoon ja erityisesti korkeassa riskissä olevien asiakkaiden turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantamiseen.

3.1. Turvallisuuden ylläpito

Turvakodit raportoivat THL:lle tilanteista, joissa turvakotiin, sen asiakkaisiin tai henkilöstöön kohdistuu väkivaltaa tai uhkauksia tai ilmenee vaaratilanne. Raportoinnin myötä THL pystyy valtakunnallisesti seuraamaan turvakotien turvallisuustilannetta. Tavoitteena on kehittämistyön avulla auttaa turvakoteja varmistamaan turvallisuudenhallinnan ajantasaisuus sekä vähentää turvakoteihin kohdistuvia väkivalta- ja vaaratilanteita. Turvallisuuden ylläpitoa on myös turvakotien valmius toimia poikkeus- ja kriisitilanteissa.

Tavoitteet

Kehitetään edelleen turvakotien sisäistä ja ulkoista turvallisuutta ja ylläpidetään valtakunnallista kokonaiskuvaa turvakoteihin kohdistuvista turvallisuusuhkista sekä varmistetaan turvallisuudenhallinnan ajantasaisuus. Turvakodit osaavat varautua poikkeus- ja kriisitilanteisiin siten, että niiden toiminta ei häiriinny tällaisten olosuhteiden aikana.

Toimenpiteet

- THL seuraa ja analysoi turvakotien turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä uhkatilanneraporttien sekä muun turvakodeilta saadun tiedon perusteella. Turvakodit ja THL hyödyntävät kerättyä ja analysoitua tietoa kehittämistyönsä tukena.
- THL kehittää yhdessä turvakotiverkostosta kootun ryhmän kanssa uhkatilanneraportointiin liittyvää ohjeistusta ja lomaketta.
- Turvakodit ylläpitävät kriisiviestintäsuunnitelmaa ja valmiutta toimia poikkeustilanteissa. Tarvittaessa dokumentteja päivitetään. Turvakotikohtaisesti asiasta keskustellaan THL:n turvakotivierailun yhteydessä.

Mittarit ja aikataulu

- Vuosittain kevään työkokouksen yhteydessä käydään läpi THL:n tekemä kooste turvakoteihin kohdistuneista uhkatilanteista. Kooste on esitelty turvakotiverkostolle vuosittain (kyllä / ei).
- Yhtenäistetään käytössä olevaa uhkatilanneraportointia ja siihen liittyvää ohjeistusta sekä tarvittaessa muokataan lomaketta. Toteutunut vuoden 2026 loppuun mennessä (kyllä / ei).
- Turvakodin kriisiviestintäsuunnitelma ja valmius toimia poikkeustilanteissa on ajan tasalla (kyllä/ei). Tilannetta seurataan vuosittain.

3.2. Turvakodin asiakkaiden turvallisuus

Turvakodin asiakkaiden tilanteet ovat erilaisia. Suurimman osan asiakkaista turvallisuustilanne on sellainen, että arki voi jatkua suhteellisen normaalina turvakodissa asumisesta huolimatta. Tällöin asiakas voi voimavarojensa mukaan käydä esimerkiksi töissä ja lapset varhaiskasvatuksessa tai koulussa. Toisinaan turvallisuusuhan vuoksi asiakkaan elämä on kuitenkin hyvin rajoittunutta turvakotijakson aikana. Näissä tilanteissa asiakas ei välttämättä voi liikkua turvakodin ulkopuolella ja väkivallan uhka määrittää koko elämää. Turvakotijakson aikana asiakkaan turvallisuustilanne tulee saada sellaiseksi, että asiakkaalla itsellään on tunne, että hän kykenee selviytymään arjesta itsenäisesti tai muiden tukitoimien turvin. Turvakotijakson päättyessä asiakkaaseen ei saisi enää kohdistua lähisuuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa, tai mikäli uhkaa vielä esiintyy, tulee asiakkaalla olla tarvittava tuki ja suoja väkivallalta suojautumiseksi. Yleensä tähän tarvitaan useiden viranomaisten ja asiakkaan välistä tiivistä yhteistyötä.

Tavoite

Korkeassa riskissä olevien turvakotiasiakkaiden tunnistaminen, turvallisuus ja turvallisuuden tunne paranevat.

Toimenpiteet

- THL, turvakotipalvelut ja muut asiantuntijat yhdessä selvittävät ja kehittävät toimenpiteitä korkean riskin asiakkaiden tunnistamiseksi ja turvaamiseksi.
- Kansallinen MARAK-kehittämisen tukiryhmä aloittaa toiminnan vuonna 2024. Tukiryhmässä on koko kauden ajan jostakin turvakodista turvakotiverkoston edustaja/edustajia mukana.
- Turvakodin edustaja on jäsenenä oman alueensa MARAK-työryhmässä. Turvakotien osallistumista alueellisiin MARAK-työryhmiin seurataan MARAK-suostumuslomakkeiden kautta.

Mittarit ja aikataulu

- Selvitetään mahdollisia haasteita korkean riskin asiakkaiden tunnistamisessa ja auttamisessa vuosien 2024–2025 aikana. Toimenpiteitä toteutetaan vuosien 2026–2027 aikana.
- Kansalliseen MARAK-kehittämisen tukiryhmään on osallistunut turvakotiverkoston edustaja koko kehittämisohjelmakauden ajan (kyllä / ei).
- MARAK-työryhmien osuus (0–100 %), joissa on mukana turvakodin edustus.

4 Toimiva turvakotiverkosto

Turvakodit ovat itsenäisiä organisaatioita, jotka toimivat yhdessä osana valtakunnallista turvakotiverkosta. Turvakotia tarvitsevien asiakkaiden parhaan mahdollisen avun varmistamiseksi turvakotiverkosta tulee laajentaa, turvakotien yhteistyötä tulee edelleen tiivistää ja kehittää, sekä turvakotien saavutettavuus varmistaa kaikille asiakasryhmille.

4.1. Turvakotien määrä ja sijainti

Istanbulin sopimus edellyttää Suomea toteuttamaan tarvittavat toimet, jotta helposti saavutettavia turvakoteja on riittävässä määrin. Turvakotilain perusteella THL valitsee tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata on saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Eduskunnan turvakotitoiminnalle osoittama rahoitus asettaa reunaehdot turvakotien ja niiden perhepaikkojen lukumäärälle.

Istanbulin sopimuksen ja turvakotilain myötä turvakotiverkosta on Suomessa systemaattisesti kehitetty ja palvelun kattavuutta ja kapasiteettia on saatu merkittävästi kasvatettua. Turvakotipalvelujen rahoitusta ja sen myötä turvakotipaikkoja on lisätty vuosittain, jotta Suomi täyttäisi paremmin kansalliset ja kansainväliset velvoitteet lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden auttamiseksi.

Turvakotiverkosta tulee kuitenkin edelleen vahvistaa alueilla, joilta palvelut puuttuvat kokonaan sekä alueilla, joissa palvelua ei ole tarpeeseen ja asukasmäärään suhteutettuna riittävästi saatavilla. Suomessa on yhä alueita, joissa maantieteellinen etäisyys lähimpään turvakotiin on liian pitkä. Tällaisia katvealueita on tällä hetkellä esimerkiksi saamelaisten kotiseutualueella. THL:n vuonna 2020 tekemän selvityksen mukaan turvakotien perhepaikkojen tarve Suomessa asettuu nykyisen 230 perhepaikan asemesta 262–367 perhepaikan välille (Hietämäki ym. 2020). Petteri Orpon hallitus on ohjelmassaan sitoutunut turvaamaan turvakotien saavutettavuuden (Valtioneuvosto 2023).

Tavoite

Turvakotipalveluja on saatavilla tarpeeseen nähden riittävästi joka puolella Suomea.

Toimenpiteet

- Seurataan turvakotien perhepaikkojen määrän riittävyyttä turvakodeilta kerättävän tilastotiedon avulla ja arvioidaan, miten paikkamäärä vastaa tarpeeseen. Arvioitaessa huomioidaan alueelliset erot eri puolilla Suomea, sekä koko turvakotiverkoston paikkamäärä ja tilanpuutteen takia muualle ohjattujen asiakkaiden määrä.
- Kasvatetaan turvakotiverkosta niillä alueilla, joilta palvelu puuttuu vielä kokonaan sekä alueilla, joissa palvelua ei ole tarpeeseen ja asukasmäärään suhteutettuna riittävästi saatavilla. Turvakotien paikkamäärää voidaan lisätä valtion vuosittaisen talousarvion rajoissa.
- Vastataan Suomen GREVIOLta saamaan huomaukseen liittyen turvakotipaikkojen puuttumiseen saamelaisten kotiseutualueelta avaamalla kohdennettu palveluntuottajahaku saamelaisten kotiseutualueelle.

Mittarit ja aikataulu

- Turvakotien perhepaikkojen määrän lisääntyminen. Mittaria seurataan vuosittain.
- Tilanpuutteen takia toisiin turvakoteihin ohjattujen määrä on vähentynyt niillä hyvinvointialueilla, joissa on vain yksi turvakoti. Mikäli hyvinvointialueella on useampi turvakoti, seurataan päivien lukumäärää, jolloin kaikki alueen turvakodit ovat olleet yhtäaikaaisesti täynnä. Mittaria seurataan vuosittain.
- Kehittämishajomakauden aikana on avattu kohdennettu palveluntuottajahaku saamelaisten kotiseutualueelle (kyllä / ei). Palveluntuottajahajomakauden vaikuttaa turvakotipalvelujen rahoitus sekä palveluntuottamisesta kiinnostuneiden tahojen löytyminen.

4.2. Turvakotiin pääsyn ja turvakotien käyttöön liittyvät tunnusluvut

Suomessa on vuoden 2024 alussa 29 turvakotia, joissa on 230 perhepaikkaa. Turvakodit ovat keskenään erilaisia paikkamäärän, tilojen ja maantieteellisen sijaintinsa osalta. Turvakotien käyttöasteet vaihtelevat merkittävästi myös eri puolilla Suomea. Osa turvakodeista on jatkuvasti täynnä, osassa täynnä oleminen on hyvin harvinaista. Turvakotien vuosittaiset asiakasmäärät vaihtelevat suuresti. Jo tällä hetkellä tiettyjä tunnuslukuja seurataan vuosittain ja ne julkaistaan osana turvakotipalvelujen tilastoraporttia. Tällaisia tunnuslukuja ovat turvakotien käyttöaste, sekä päivät, jolloin yksittäinen turvakoti on ollut täynnä ja tilan puutteen takia muualle ohjatut asiakkaat. Kehittämishojelman aikana selvitetään turvakotiin pääsyyn ja turvakotien käyttöön liittyvien uusien tunnuslukujen tarpeellisuutta sekä suosituksia jo olemassa oleville seurattaville tunnusluvuille.

Tavoite

Tunnuslukujen avulla palveluun pääsyyn ja turvakotien käyttöä voidaan valtakunnallisesti yhtenäisesti arvioida ja kehittää.

Toimenpiteet

- THL määrittelee yhdessä STM:n ja turvakotien kanssa suositukset liittyen turvakotien käyttöasteeseen, tilanpuutteen takia toiseen turvakotiin ohjattujen asiakkaiden sekä täysien turvakotipäivien enimmäismäärään. Suositukset toimivat suuntaa antavina raja-arvoina, joissa huomioidaan alueelliset erot.
- Selvitetään uusien tunnuslukujen tarpeellisuutta. Uusilla tunnusluvuilla tarkoitetaan tunnuslukuja, joita ei vielä säännöllisesti julkaista turvakotipalvelujen tilastoraportissa. Tällaisia tunnuslukuja voivat olla esimerkiksi se, kuinka paljon turvakodissa on vuosittain lapsiasiakkaita, turvakotien perhepaikkojen määrä 10 000 asukasta kohden hyvinvointialueella, perhepaikan kustannukset ja pitkien etäisyyksien päässä turvakodista asuvien henkilöiden määrä.
- Tunnuslukuja hyödynnetään turvakotien kehittämistyössä sekä turvakotipaikkojen kohdentamisessa Suomen sisällä.

Mittarit ja aikataulu

- Tunnuslukuihin liittyvä suositus on julkaistu vuoden 2025 loppuun mennessä. Samassa yhteydessä arvioidaan uusien tunnuslukujen tarpeellisuutta.
- Tunnuslukuja seurataan vuosittain koko kehittämissuorituskauden ajan.

4.3. Toisiaan lähellä olevien turvakotien välinen yhteistyö

Suomen turvakodit yhdessä muodostavat valtakunnallisen turvakotiverkoston. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että turvakodit tekevät tiivistä yhteistyötä esimerkiksi asiakasohjaustilanteissa, turvakodit voivat konsultoida toisia turvakoteja ja turvakotipalvelun laatu on tasaista eri turvakodeissa. Edellisen kehittämissuorituskauden aikana toisiaan lähellä sijaitsevien turvakotien välinen yhteistyö tiivistyi merkittävästi ja samaa hyvää kehitystä jatketaan myös vuosien 2024–2027 aikana.

Tavoite

Lisätään edelleen toisiaan lähellä olevien turvakotien välistä yhteistyötä asiakastyössä, koulutuksissa ja asiakasmäärän tasaamisessa.

Toimenpiteet

- Edistetään tutustumiskäyntejä toisiaan lähellä olevien turvakotien kesken, turvakotien verkostoitumista keskenään sekä hyvien käytäntöjen jakamista turvakotien välillä.

- Selvitetään mahdollisuuksia alueellisten koulutusten järjestämiseksi.
- Jos alueella on lähekkäin useampi turvakoti, pyritään ohjaamaan asiakas hänelle parhaiten sopivaan turvakotiin jo siinä vaiheessa, kun asiakas tiedustelee turvakotipaikkaa. Sopivuuteen voi vaikuttaa turvakodin sijainti suhteessa asiakkaan arkeen, turvakodin asiakashuoneiden koko ja turvakodin sen hetkinen asiakastilanne.

Mittarit ja aikataulu

- THL seuraa vuosittain turvakotien toimintasuunnitelmien ja toimintakertomusten kautta toisiaan lähellä olevien turvakotien välisen yhteistyön toteutumista.
- Alueellisesti toteutettujen koulutusten määrä kehittämisohjelman aikana. Seurataan vuosittain.
- Kehittämisohjelmakauden aikana yhteistyö toisiaan lähellä olevien turvakotien kesken on tiivistynyt.

4.4. Turvakotipalvelu eri asiakasryhmien näkökulmasta

Turvakotiverkostoa on viime vuosina kehitetty vastaamaan asiakkaiden erilaisia tarpeita. Yksi turvakoti on erikoistunut maahanmuuttajataustaisten naisten auttamiseen. Yhä useampi turvakoti mahdollistaa turvakotiin pääsyn yhdessä lemmikkieläimen kanssa. Turvakotiverkostoa voidaan edelleen kehittää palvelemaan vielä nykyistäkin paremmin eri asiakasryhmiä. Samalla voidaan poistaa esteitä palvelun käyttämisen tieltä.

Tavoite

Turvakotipalvelu vastaa eri asiakasryhmien tarpeisiin ja esteitä käyttää turvakotipalvelua poistetaan.

Toimenpiteet

- Lisätään perhepaikkojen määrää, johon asiakas voi ottaa lemmikkieläimen mukaan.
- Pilotoidaan etäturvakotia turvakodin asiakkaille, joiden turvakotijakso muuten katkeaisi aktiivisen päihteiden käytön vuoksi.
- Selvitetään, onko Suomessa tarvetta lisätä salaisessa osoitteessa toimivia turvakoteja tai nais erityisiä turvakotipalveluja.
- Selkeytetään turvakodin toimintatapoja, jotka liittyvät yksin turvakotiin hakeutuviin alaikäisiin henkilöihin ja varmistetaan, että turvakodeilla on yhteneväinen tieto toimintatavoista.
- Selvitetään turvakotiverkoston näkemyksiä turvakotipalvelun käytön esteistä ja turvakotien ratkaisuehdotuksia niihin.

Mittarit ja aikataulu

- Perhepaikkojen määrän kasvu, joihin asiakas voi ottaa lemmikkieläimen mukaan. Seurataan tilannetta vuosittain huomioiden maantieteelliset etäisyydet.
- Vuoden 2024 aikana aloittaa toimintansa etäturvakoti asiakkaille, joiden turvakotijakso katkeaisi muuten aktiivisen päihteiden käytön vuoksi (kyllä / ei).
- THL selvittää turvakotien toimintatavat turvakotiin yksin hakeutuvien alaikäisten henkilöiden kohdalla vuoden 2024 aikana. Jatkotoimenpiteet päätetään tehdyn selvityksen perusteella.
- THL selvittää turvakotien näkemyksiä palvelun kehittämiseksi koko kehittämisohjelmakauden ajan. Tietoja kerätään vuosittain työkokouksissa sekä erillisin kyselyin tai selvityksin.

5 Viestintä

Viestinnän avulla turvakotipalvelut tulevat paremmin tunnetuksi sekä väestölle että ammattilaisille. THL:n ja turvakotiverkoston yhtenäinen sekä yhteinen viestintätapa lisää turvakotipalvelun tunnettuutta ja ammattilaisten sekä väestön mielikuvaa laadukkaasta palvelusta. Viestinnän avulla lisätään ammattilaisten tietoisuutta valtion järjestämistä palvelusta, sen saatavuudesta sekä lähisuhdeväkivallan eri ilmiöistä. Turvakotipalvelujen kansalliset laatusuositukset, Lapset turvakodissa -laatusuositus sekä kehittämissuositukset vuosille 2024–2027 ovat saatavilla kaikille avoimina asiakirjoina verkossa. Julkisesti saatavilla olevien asiakirjojen pohjalta eri alojen ammattilaiset, valvovat viranomaiset sekä opiskelijat saavat tietoa turvakotipalvelusta. Väestölle tuodaan viestintäkampanjoiden kautta esille asioita, jotka madaltavat lähisuhdeväkivaltaa kokevien kynnystä hakeutua turvakotipalveluihin.

5.1. Ammattilaisten tieto turvakotipalvelujen sisällöstä ja yhtenäisyydestä paranee

Tavoitteet

Turvakotipalvelujen asema vahvistuu valtakunnallisesti yhtenäisenä erityispalveluna sekä luotettavana yhteistyökumppanina eri aloilla lähisuhdeväkivallan kokijoita ja muita osapuolia kohtaaville ammattilaisille. Ammattilaisten tietoisuus siitä, että turvakotipalvelu on tuottajaorganisaatiosta riippumatta tasalaatuista, yhtäläisin kriteerein ja laatusuosituksin ohjattua valtion järjestämistä palvelusta olevaa maksutonta palvelua paranee.

Toimenpiteet

- Kohdennetaan tiedotusta turvakotipalveluista eri ammattiryhmille ja tehdään uusia materiaaleja ammattilaisten käyttöön.
- Turvakotiverkoston toimijat ja THL tuottavat yhteisiä puheenvuoroja valtakunnallisiin ammattilaisille suunnattuihin tapahtumiin ja ammattilehtiin sekä nostavat yhdessä esille ajankohtaisia teemoja muun muassa blogikirjoituksin.
- THL osallistuu valtakunnallisiin tapahtumiin kuten ammattilaisille suunnatuille messuille ja muihin tapahtumiin, joissa se lisää turvakotipalvelujen tunnettuutta esimerkiksi puheenvuoroin sekä jakamalla tietoa muulla tavoin turvakotipalveluista.
- Turvakodit lisäävät omalla toimialueellansa turvakotipalvelujen tunnettuutta muun muassa osallistamalla alueellisiin tapahtumiin ja tekemällä verkosto- sekä oppilaitosyhteistyötä.

Mittarit ja aikataulu

- THL:n turvakotipalvelujen tuottamien tiedotteiden ja uutisten määrä vuosittain, sekä niiden vaikuttavuuden seuranta mediatietojen avulla.
- Turvakotiverkoston edustajat ja THL julkaisevat kehittämissuositusohjelmakauden aikana vuosittain yhteisen blogin jostakin ajankohtaisesta aiheesta.
- THL:n ja turvakotiverkoston edustajien yhdessä tuottamien puheenvuorojen määrä kehittämissuositusohjelmakauden aikana.
- Ammattilaisille suunnattujen tapahtumien määrä, joissa THL on jakanut tietoa turvakotipalveluista. Seurataan vuosittain.
- Ammattilaisten tunnettuuden paranemista turvakotipalveluista mitataan tilaamalla turvakotien tunnettuusmittaus vuonna 2027.

- Turvakodit raportoivat vuosittain omat ammatilaisille suunnatut toimenpiteensä (esimerkiksi toiminnan esittelyt ja koulutukset) THL:lle osana toimintasuunnitelmiaan ja toimintakertomuksiaan.

5.2. Väestön tietoisuus turvakotipalveluista kasvaa ja monipuolistuu

Tavoitteet

Turvakotipalvelun tunnettuus lisääntyy Suomessa asuvien keskuudessa. Lisätään tietoa turvakotipalvelun sisällöstä, jotta lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokevien kynnyks hakeutua palveluun on matalampi.

Toimenpiteet

- Tehdään yhteistyötä muiden samaa kohderyhmää, eli lähisuhdeväkivallan kokijoita ja heitä kohtaavia ammatilaisia, tavoittavien toimijoiden kanssa turvakotipalvelujen tunnettuuden lisäämiseksi. Vuonna 2024 markkinointia tehdään yhteistyössä Nollalinjan kanssa. Markkinointia toteutetaan sosiaalisen median kanavissa sekä vaikuttavimmiksi katsotuissa muissa kanavissa, kuten esimerkiksi radiossa tai sairaalanäytöllä.
- Järjestetään vuosittain yhteinen kampanja THL:n ja turvakotiverkoston kanssa turvakotipalvelujen tunnettuuden lisäämiseksi väestön keskuudessa.
- Turvakodit tiedottavat aktiivisesti omalla alueellaan turvakotipalveluista.
- Kehitetään yhteistä viestintämateriaalia siten, että se on eri asiakasryhmien näkökulmasta saavutettavaa sekä monipuolista.
- Turvakodit kartoittavat oman toiminta-alueensa asiakasryhmät, joita ei vielä tavoiteta riittävän hyvin. Kartoituksen perusteella tuotetaan alueellisesti näille asiakasryhmille suunnattua tiedotusta turvakotipalveluista.

Mittarit ja aikataulu

- Seurataan vuonna 2024 toteutettavan THL:n ja Nollalinjan yhteisen kampanjan onnistumista ja vaikuttavuutta mediatietojen sekä sosiaalisen median ja muiden mittareiden avulla ja tulosten perusteella tehdään päätös yhteisen markkinoinnin jatkosta.
- Kehittämisohjelmakauden aikana yhdessä yhteistyötahojen kanssa toteutettujen kampanjoiden ja tiedotteiden määrä.
- Turvakotien vuosittain omilla toimialueillaan toteuttama tiedotuskampanja THL:n materiaaleja hyödyntäen on toteutunut (kyllä / ei). Kerätään turvakodeilta palautetta vuosittain kampanjan onnistumisesta.
- Turvakodit raportoivat vuosittain omat viestintätoimenpiteet THL:lle osana toimintasuunnitelmiaan ja toimintakertomuksiaan.
- Turvakodit kartoittavat vuoden 2025 aikana aliedustettuja asiakasryhmiä ja suuntaavat vuosien 2026–2027 aikana tiedotusta palvelustaan näille ryhmille.

6 Palvelun arviointi, tutkimus ja THL palvelunjärjestäjänä

Turvakotitoiminnan ohjaus, arviointi, kehittäminen ja valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluvat turvakotilain mukaisesti THL:lle. Turvakotipalvelujen perustana on ajantasainen tieto, joka pohjautuu palveluntuottajien turvakotityön arjesta nouseviin näkemyksiin ja palvelunkäytöstä kertyvään tilasto- ja tutkimustietoon sekä erillisselvityksiin. Arvioinnin ja tutkimusten avulla seurataan ja kehitetään turvakotityön sisältöjä ja rakenteita.

THL:n lisäksi myös muut toimijat tekevät turvakoteihin liittyvää tutkimusta. THL rekisterinpitäjänä myöntää tutkimusluvut. Tutkimuslupa tai suostumus tutkimuksen toteuttamiseksi tarvitaan myös turvakotipalveluntuottajalta. Tutkimusluvan myöntämisen lähtökohtana on tieteellinen tutkimus, kun tutkimus koskee palvelujen asiakkaita. Kaikessa turvakoteihin liittyvissä tutkimuksissa tulee noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) ohjeita tutkimuksen eettisestä ennakoarvioinnista ihmistieteissä. Lisätietoa tutkimusluvista saat [THL:n verkkosivuilta](#) (2023b).

6.1. THL:n vierailut turvakodeissa

THL vieraili kaikissa Suomen turvakodeissa vuoden 2022 aikana. Vierailuja edelsi palveluntuottajille suunnattu ennakkokysely turvakodin toimintatavoista, henkilöstöstä ja toimitiloista. Ennakkokyselyn ja vierailujen tarkoituksena oli varmistaa, että palveluntuottaja noudattaa turvakotipalvelujen kansallisia laatusuosituksia sekä kuulla palveluntuottajien kehittämis ehdotuksia turvakotipalvelutoiminnalle omalla alueellaan ja valtakunnallisesti. Vierailuja tullaan jatkamaan säännöllisesti.

Tavoite

Turvakotivierailujen avulla THL saa konkreettista tietoa turvakotitoiminnan arjesta, turvakotien erilaisista toimitiloista sekä turvakotien arkeen vaikuttavista asioista sekä olosuhteista. Turvakotivierailut ovat tärkeä osa turvakotipalvelujen kehittämistyötä.

Toimenpide

THL vierailee kehittämisohjelmavuosien (2024–2027) aikana kaikissa Suomen turvakodeissa ja tapaa turvakodeissa asiakastyötä tekevää henkilöstöä heidän omassa työympäristössään. Sovitaan turvakotiverkoston kanssa vierailujen toteutuksesta ja ajankohdista.

Mittarit ja aikataulu

- Vierailuja toteutetaan tasaisesti kehittämisohjelmakauden aikana. Mittarina toimii THL:n toteutuneet vierailut turvakoteihin kehittämisohjelmakauden aikana.

6.2. Kehitetään valtionavustustoimintaa

Toistaiseksi turvakotipalveluntuottajiksi valitut ovat hakeneet vuosittain valtionavustusta THL:ltä sähköpostitse. Saapuneet hakemukset on arkistoitu Helmi-asiakirjahallintajärjestelmään ja levyasemalle, jossa hakemusten käsittely on tapahtunut. Valtionavustuspäätökset on allekirjoitettu sähköisesti ja tallennettu Helmi-asiakirjahallintajärjestelmään. Päätöksien tiedoksianto on tapahtunut sähköpostitse yksitellen avustuksen hakijoille. Avustusten maksatus on tapahtunut manuaalisesti kuukausittain riippuen kunkin avustuksen saajan maksatuserien lukumäärästä (2–12 kpl). Nykyjärjestelmässä valtionavustushaun hakuilmoitus ja tieto

päätöksistä ei ole ollut julkisesti nähtävillä, vaan tieto hausta ja päätöksestä on toimitettu kullekin palveluntuottajalle sähköpostitse.

Turvakotipalvelut siirtyvät vaiheittain valtionavustustoiminnan yhteiseen toimintamalliin ja lähivuosina otetaan käyttöön sitä tukevat yhteiset digitaaliset palvelut. Uudessa valtionavustusten hallinnointijärjestelmässä kaikki valtionavustushakuilmoitukset sekä tiedot avustuksien saajista ja myönnettyistä euromääristä ovat julkisesti nähtävillä. Uusi järjestelmä toimii myös asiakirjojen arkistona sekä mahdollistaa hakemusten ja päätösesitysten käsittelyn tehokkaammin. Lisäksi järjestelmän myötä avustuksien maksatus automatisoituu ja vähentää näin inhimillisten virheiden tapahtumista.

Tavoitteet

Lisätään valtionavustustoiminnan läpinäkyvyyttä ja avoimuutta sekä tehdään valtionavustusten hakemisesta ja myöntämisestä sujuvampaa.

Toimenpiteet

- Turvakotipalveluntuottamiseen haetaan jatkossa valtionavustusta Haeavustuksia.fi-palvelun kautta.
- THL:n turvakotipalvelut myöntävät avustukset Hallinnoiavustuksia.fi-palvelun kautta.
- Tehdyt valtionavustuspäätökset julkaistaan Tutkiavustuksia.fi-palvelussa. Palvelun kautta kuka tahansa voi tarkistaa miten paljon valtionavustuksia on myönnetty, kenelle ja minkälaisiin käyttötarkoituksiin.

Mittarit ja aikataulu

- Digitaaliset palvelut on turvakotien osalta käytössä vuoden 2024 loppuun mennessä (kyllä / ei).

6.3. Turvakotipalvelujen arviointitutkimus

Turvakotilain perusteella turvakotitoiminnan arviointi on määritelty THL:lle kuuluvaksi tehtäväksi. Turvakoteja koskevaa laajaa tutkimusta ei ole tehty tähän mennessä Suomessa. Turvakodissa tehtävään auttamistyöhön ja turvakodin jälkeen saatavaan apuun vaikuttavat monet tekijät. Turvakotien ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden osallistuminen tutkimuksen suunnitteluun ovat keskeisessä osassa tutkimuksia suunniteltaessa. Tutkimustulokset auttavat kehittämään turvakodeissa tehtävää työtä.

Tavoitteet

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää turvakotipalvelujen vaikuttavuutta. Turvapolku-tutkimuksen ensimmäisessä vaiheessa (1. tutkimus) tavoitteena on muodostaa käsitys väkivaltatyön ammattilaisten ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden haastattelujen kautta, mitä tekijöitä he pitävät keskeisimpinä turvakodeissa tehtävässä asiakastyössä sekä miten palvelujen olisi tärkeä järjestyä turvakotiasiakkuuden jälkeen. Toisena tavoitteena on selvittää, miten pitkittäistutkimuksen (2. tutkimus) tiedonkeruu voidaan toteuttaa turvallisesti ja edesauttaa turvakotien asiakkaiden osallistumista pitkittäistutkimukseen.

Toimenpiteet

- Ensimmäisessä vaiheessa toteutetaan Turvapolku-esitutkimus (1. tutkimus), jonka avulla suunnitellaan laajemman pitkittäistutkimuksen toteutus (2. tutkimus).
- Toteutetaan esitutkimuksen (1. tutkimus) haastattelut ja haastatteluaineistoihin perustuen julkaistaan artikkeli turvakotipalvelujen keskeisistä tekijöistä.
- Suunnitellaan ja toteutetaan pitkittäistutkimuksen tiedonkeruu.
- Haetaan ulkopuolista rahoitusta pitkittäistutkimuksen toteuttamiseen.

Mittarit ja aikataulu

- Esitutkimuksen (1. tutkimus) haastattelut on toteutettu kevään 2024 aikana.
- Turvakotien keskeisiä tekijöitä koskeva artikkeli on julkaistu vuoden 2025 loppuun mennessä.
- Pitkittäistutkimuksen ensimmäinen vaihe on valmis pilotoitavaksi alkuvuonna 2025.
- Pitkittäistutkimuksen (2. tutkimus) toinen vaihe, varsinainen tiedonkeruu, toteutetaan vuosien 2025–2026 aikana ja tämän jälkeen tiedonkeruuta jatketaan seurantatutkimuksella noin 5–6 vuoden ajan.

6.4. Turvallisuutta turvakodista -tutkimus

Turvallisuuden tunne harhateillä – kohti turvallisia ihmissuhteita -ryhmämenetelmän kohderyhmänä on turvakotien asiakkaat, joilla on taustalla varhainen ja pitkään jatkunut traumatisoituminen. Ryhmämenetelmän on kehittänyt Traumaterapiakeskuksen pitkäaikainen johtaja emerita Anne Suokas. Traumaterapiakeskuksen kouluttajat ovat kouluttaneet kahden turvakodin ohjaajia menetelmän käyttöön. Pilottiturvakodit käyttivät ensimmäisen kerran menetelmää syksyllä 2023. Lisätietoa tutkimuksesta [tutkimuksen verkkosivuilta](#) (THL 2024).

Tavoitteet

Tutkitaan Turvallisuuden tunne harhateillä – kohti turvallisia ihmissuhteita -ryhmämenetelmän hyödyntämistä turvakodeissa. Selvitetään ryhmämenetelmän vaikutuksia osallistujille sekä menetelmän sopivuutta turvakotipalveluihin. Perustuen tutkimustuloksiin, turvakotien kokemuksiin ja resurssinäkökohtiin, päätetään ryhmämenetelmän soveltuvuudesta turvakotipalveluihin.

Toimenpiteet

- Toteutetaan haastattelut ryhmätoimintaan osallistuville ja ohjaajille.
- Toteutetaan alku- ja loppukyselyt ryhmätoimintaan ja vertailuryhmään osallistuneille.
- Kysytään palautetta ryhmätoiminnan tapaamisista ryhmään osallistuneilta.

Mittarit ja aikataulu

- Tutkimusaineisto on kerätty vuoden 2024 loppuun mennessä.
- Alustavat tutkimustulokset esitellään turvakotipalveluntuottajille syksyn 2024 työkokouksessa.
- Julkaistaan tieteellinen artikkeli tuloksista vuoden 2025 loppuun mennessä.

6.5. Suojassa-menetelmän tutkimus

Turvakotipalveluissa tulee olla käytössä tietoon perustuvia ja erityisesti turvakotityötä varten suunniteltuja ja muokattuja työskentelymenetelmiä. Suojassa-menetelmän kehittäminen ja tutkimus vastaavat siihen tarpeeseen, että Suomen turvakodeissa on yhtenäinen tutkittuun tietoon perustuva menetelmä arvioida turvakodeissa olevien lähisuhdeväkivallalle altistuneiden lasten ja nuorten turva- ja riskitekijöitä. Suojassa-menetelmän pilottivaiheen aineiston pohjalta toteutetaan kaksi väitöskirjatutkimusta.

Tavoite

Lisätään tutkimustietoa Suojassa-menetelmästä ja sen soveltuvuudesta turvakoteihin.

Toimenpiteet

- Hyödynnetään väitöskirjatutkimusten tuottamaa tietoa Suojassa-menetelmän kehittämisessä.
- Tieteellisiä artikkeleita ja niiden tutkimustuloksia esitellään turvakotiverkostolle esimerkiksi työkokousten ja koulutusten yhteydessä.

- Tehdään yhteistyötä Ruotsin iRiSk (Suojassa) -menetelmän kehittäjien kanssa tutkimusyhteistyön ja menetelmän kehittämisen osalta.

Mittarit ja aikataulu

- Tieteellisten tutkimusten tuottamaa tietoa on hyödynnetty Suojassa-menetelmän kehittämistyössä.
- Tieteellisten tutkimusten tuottamaa tietoa on jaettu turvakotiverkostolle.
- Yhteistyö Ruotsin iRiSk-menetelmien kehittäjien kanssa on toteutunut.

6.6. Tilastotietojen ja asiakaspalautteen hyödyntäminen turvakotipalvelujen kehittämisessä

THL:n toteuttama säännöllinen tilastotietojen keruu turvakotipalveluista alkoi vuonna 2015 turvakotilain tullessa voimaan. THL:n keräämä turvakotitilasto sisältää tietoa muun muassa turvakotien asiakkuuksista ja asiakkuuksien kestosta, koetuista väkivallan muodoista sekä asiakkaiden taustatietoja. Tiedot kerätään vuosittain kaikilta turvakotipalvelua tuottavilta palveluntuottajilta.

THL on kerännyt asiakaspalautetta turvakotien asiakkailta syksystä 2016 alkaen. Kysely selvittää asiakkaiden tyytyväisyyttä turvakotipalveluun. Asiakaspalautekyselyyn vastaaminen tapahtuu nimettömästi. Aikuis- ja lapsiasiakkaille on omat kyselynsä. Saatua tietoa käytetään turvakotipalvelujen kehittämiseen ja tutkimukseen. Turvakodille välitetään kahdesti vuodessa yhteenveto asiakkaiden antamasta numeerisesta palautteesta sekä asiakkaiden antama sanallinen palaute.

Tavoite

Turvakotipalveluja kehitetään hyödyntäen turvakodeista kertyvää tilastotietoa ja asiakaspalautetta.

Toimenpiteet

- THL kokoaa vuosittain turvakotipalvelut-tilastoraportin ja analysoi mahdolliset muutokset edelliseen vuoteen verrattuna. Turvakodit hyödyntävät tilastotietoja oman toiminnan kehittämisessä ja THL valtakunnallisessa kehittämistyössä.
- THL koostaa kahdesti vuodessa turvakotien asiakkaiden antamat asiakaspalautteet ja toimittaa asiakaspalautekoosteet turvakodeille. Turvakodit hyödyntävät asiakaspalautteita oman toiminnan kehittämisessä ja THL valtakunnallisessa kehittämistyössä.
- Tehdään tieteellinen artikkeli tai muu julkaisu turvakotipalvelujen asiakaspalautteista.
- THL yhdessä palveluntuottajien kanssa selvittää turvakotien asiakaspalautelomakkeen kehittämistarpeet ja tarvittaessa lomaketta muokataan.
- THL yhdessä turvakotien kanssa kehittää käytäntöjä, joilla varmistetaan, että kaikilla asiakkailta on mahdollisuus antaa asiakaspalautetta.
- Kehitetään turvakotitilaston tiedonkeruuta niin, että jatkossa tilastotiedot saadaan kerättyä pääsääntöisesti Kanta-palvelujen kautta. Nimettömänä turvakotiin tulevien asiakkaiden tilastotietoja ei kuitenkaan saada Kanta-palvelun kautta.

Mittarit ja aikataulu

- Vuosittain julkaistu tilastoraportti ja keskeisten muutosten analysointi turvakotikohtaisesti ja valtakunnallisesti.
- Turvakodit käyvät omat asiakaspalautteensa läpi työryhmissänsä kahdesti vuodessa. THL julkaisee asiakaspalautteiden numeeriset vastaukset valtakunnallisesti kerran vuodessa vuosien 2024–2027 aikana.
- Tieteellinen artikkeli tai muu julkaisu turvakotipalvelujen asiakaspalautteista vuosilta 2016–2026 on julkaistu vuoden 2027 loppuun mennessä.
- Selvitys asiakaspalautelomakkeiden kehittämistarpeista on tehty vuoden 2027 loppuun mennessä.

- THL seuraa asiakaspalautetta antaneiden asiakkaiden osuutta turvakotikohtaisesti joka vuosi kehittämissuunnitelma-ohjelmakauden aikana. Kehitetään vuoden 2027 aikana käytäntöjä, jotta yhä useampi asiakas antaisi palautetta turvakotijaksostaan.
- Vuoden 2025 turvakotitilastotiedot kerätään pääsääntöisesti Kanta-palvelun kautta. Vuoden 2025 tilastotiedot julkaistaan vuoden 2026 keväällä.

6.7. Selvitys turvakotipalvelun toteuttamisesta eri organisaatioissa

THL valitsee avoimen haun kautta tarpeellisen määrän turvakotipalvelun tuottajia siten, että eri puolilla maata on saatavilla riittävästi turvakotipalveluja. Turvakotipalvelua tuottavat yksityiset ja julkiset organisaatiot. Vuoden 2024 alussa palveluntuottajista 8 on hyvinvointialueita ja 18 järjestötoimijoita. Palveluntuottajien taustaorganisaatiot voivat vaikuttaa esimerkiksi turvakodin toimintaan, henkilöstörakenteeseen, sidosryhmäyhteistyöhön ja turvakodin kustannuksiin. Osa turvakodeista toimii palveluntuottajan omistamassa kiinteistössä ja osa vuokratiloissa. Palveluntuottajien omat organisaatiot voivat myös vaihtelevasti tarjota esimerkiksi juridista tukea turvakotitoiminnalle.

THL tekee selvityksen kaikkien palveluntuottajien hallinnollisista tavoista tuottaa turvakotipalvelua. Selvitys perustuu rahoitushakemusten yhteydessä saatuun tietoon sekä erilliseen palveluntuottajille tehtyyn kyselyyn tai haastatteluihin.

Tavoite

Selvitetään millä tavoilla turvakotipalveluntuottajien erilaiset rakenteet vaikuttavat turvakotipalveluntuottamiseen ja sen kustannuksiin.

Toimenpiteet

- THL tekee selvityksen turvakotipalvelun toteuttamisesta eri organisaatioissa.
- Selvityksen perusteella voidaan antaa suosituksia ja ohjeita palveluntuottajille.

Mittarit ja aikataulu

- Selvitys julkaistaan vuoden 2026 loppuun mennessä.

6.8. Turvakotilaki kymmenen vuotta

Turvakotilain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähisuhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotilaki on ollut vuonna 2025 Suomessa voimassa kymmenen vuotta.

Tavoite

Kuvataan turvakotipalvelujen kehittymistä turvakotilain voimassaoloaikana ja lisätään ammattilaisten, asiantuntijoiden sekä päättävien virkamiesten tietoisuutta turvakotilaista ja sen vaikutuksesta turvakotipalveluihin ja asiakkaisiin.

Toimenpide

Tuotetaan yhdessä THL:n ja turvakotipalveluntuottajien sekä asiantuntijoiden kanssa yhteenveto turvakotilaista ja sen vaikutuksista turvakotipalvelujen järjestämiseen.

Mittarit ja aikataulu

- Turvakotilaki kymmenen vuotta -julkaisutilaisuus pidetään turvakotipäivässä 2025.

6.9. Reagointi toimintaympäristön muutoksiin

Kehittämisohjelmakauden aikana on mahdollista, että lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn liittyvä kansallinen lainsäädäntö muuttuu, kuten myös EU-tasolta tuleva sääntely.

Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan yleissopimuksen asiantuntijaryhmä (GREVIO) tekee Suomeen maavierailun tammikuussa 2024 ja antaa syksyllä 2024 Suomelle raportin suosituksistaan. Mikäli Suomi saa turvakotipalveluihin liittyviä kehotuksia, lisätään ne osaksi turvakotipalvelujen kehittämistoimenpiteitä.

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 2023 ehdotuksen rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevan direktiivin (2012/29/EU) muuttamisesta (ns. uhridirektiivi). Ehdotus sisältää uutta sääntelyä muun muassa uhrien neuvonta-, suojelu- ja tukipalveluista, lapsiuhrien tukemisesta ja suojelusta sekä vammaisten uhrien oikeuksien turvaamisesta. Kehittämisohjelmaa valmisteltaessa, neuvottelut direktiivin uudistamiseksi ovat meneillään.

Euroopan komissio on ehdottanut myös uutta lainsäädäntöä, jolla torjuttaisiin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa. Direktiiviehdotuksessa säänneltäisiin muun muassa rikosten uhrien oikeussuojan saatavuudesta, uhrien suojelua ja tukea koskevista palveluista, rikosten ehkäisystä sekä eri toimijoiden koordinaatiosta ja yhteistyöstä. Ehdotetulla direktiivillä pyritään saavuttamaan Istanbulin sopimuksen tavoitteet täydentämällä voimassa olevaa EU:n säännöstöä ja jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä. Kehittämisohjelmaa valmisteltaessa direktiiviehdotusta koskevat neuvottelut ovat vielä kesken.

Tavoite

Vastataan turvakotien toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Toimenpiteet

- Seurataan tiiviisti kansallisia lainsäädäntömuutoksia, EU:n säännösten muutoksia ja muita turvakotien toimintaympäristöön vaikuttavia muutoksia ja reagoidaan niihin.
- Vuoden 2024 syksyllä käydään läpi GREVION uusi raportti ja tehdään aikataulutettu suunnitelma mahdollisiin turvakotipalveluihin liittyviin kehotuksiin vastaamisesta.

Mittarit ja aikataulu

- Seurataan muutoksia vuosittain koko kehittämisohjelmakauden ajan.

Lähteet

- Ewalds H., Karjalainen R., Peltonen J. (2019) [Turvakotipalvelujen kansalliset laatusuosituks](#). Ohjaus nro 5/2019. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Hietämäki, J., Kaipainen, S., Koivula, T., Nipuli, S., Peltonen, J. (2020) [Arvio turvakotien perhepaikkojen riittävästä määrästä ja kustannuksista](#). Työpäperi nro 44/2020.
- Istanbulin sopimus. SopS 53/2015. Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta.
- Koivula T., Mäkelä J., Svetloff M. (2022) [Lapset turvakodissa: Turvakotipalveluissa lasten kanssa tehtävän työn laatusuosituks](#). Ohjaus nro 13/2022. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (2023a) [Turvakotipalvelut 2022: Turvakotien asiakasmäärät kasvussa](#). Tilastoraportti 27/2023.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (2023b) [Tutkimusluvut. Tutkimuslupakäytännöt - THL:n järjestämisvastuulla olevat erityispalvelut](#). Viitattu 19.1.2023.
- Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (2024). [Turvallisuutta turvakodista -tutkimus](#). Viitattu 22.1.2023.
- Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (2014/1354) 30.12.2014/1354. Finlex.
- Valtioneuvosto (2023) [Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma](#). Valtioneuvoston julkaisu 2023:58. (s.194–195).
- [Valtioneuvoston asetus turvakotipalvelujen tuottamiselle asetettavista edellytyksistä](#). Finlex.